

## Abonamentul

Pentru monarhie:  
Pe an 6 fl.,  $\frac{1}{2}$  an  
3 fl.,  $\frac{1}{4}$  an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:  
Pe 1 an 18 frcs.,  $\frac{1}{2}$   
an 9 frcs.,  $\frac{1}{4}$  an  
4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care  
Sâmbătă.

# Unitatea

Focea bisericescă-politică.

## Insertiuni

Un sir garmond:  
o dată 7 cr., a doua ora  
6 cr., a treia ora 5 cr.,  
și de fiesce care publi-  
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesc focea,  
să se adreseze la adre-  
dactiunea și Admini-  
strațiunea Unității  
în  
Blaș.

Anul IX.

Blaș 29 April 1899.

Numărul 17.

## Ziua Învierii.

Aerul e plin de cântece și sunete de clopot, natura își reia mândrele ei podobe ca să serbeze alături cu noi sfânta și mărita zi a învierii.

Acésta este ziuă, care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'însa. Bucurie sfântă ne cuprinde inimile îndurerate, și uitând pe o clipă tot ce am suferit în trecut, tot ce vom îndura de aci înainte, ne mângâiem cu creștinescul salut de isbândă: *Christos a înviat!*

Am suferit — și avem destule să mai suferim!

Și îndurăm și acum; inimele ne sînt impetrite de atâtea suferințe și abia mai sîntem în stare să cunoșcem pe deplin patimile noastre, de multe și amare ce sînt.

O adevărată săptămână a patimilor e acésta!

Recidiva sfâșietore a mișcării naționale, limitarea sistematică a individualității noastre etnice, lipsa de orientare și de conștientizare față cu un adversar atât de puternic, care rînd pe rînd ne astupă toate cărările, — toate aceste nu pot, de cât să ne inspire serioase îngrijiri, atingînd dureros conștiința și mândria noastră națională.

Restrînși și neîndreptățiți pe toate terenele vieții publice, rămasu-ne-au singurele mângăitoare: biserica și școla — „atât ne-a mai rămas!“ În jurul lor

ne-am adunat cu toții cu puțină însuflețire; ce o mai aveam, cu restul de iluzii, ce nu ni-se spulberase încă. Dar acest rest de iluzii și nădejdi era de ajuns, că din aceste două instituțiuni să ne facem două izvoare de lumină și viață dătătoare. Biserica și școla au devenit singurele noastre terene de activitate, și tocmai fiind că erau singurele, s'au ridicat la o însemnătate decidătoare, vitală.

Acésta însemnătate vitală a fost mai bine înțeleasă de cei ce morțe au jurat existenței noastre naționale. Și au început așa îndrepta atacul și asupra lor, convingși fiind, că nîmăcitate o dată aceste două fortărețe naționale ele vor îngropa în ruinele lor trecutul și viitorul unui nefericit popor.

Școlile noastre confesionale sînt esceptionate și, fără a lua în considerare mijlocele de care dispunem, ni-se impun fel de fel de imposite nouă, er dacă puterile noastre nu mai ajung, statul cel binevoitor ne ajută — sînt bani adunați și din a noastră sudore — și ajutorul lui e tot de una fatal . . .

Temelia școlii noastre, acest izvor de cultură națională, se clătina, zguduirile sînt din ce în ce mai mari. — Dumnezeu scie, ce va urma!

Rămâne biserica.

E cea din urmă putere, cel din urmă sprijin al unui popor persecutat de sorțe. Și ne-ar fi de ajuns acest mângăetor sprijin, câtă vreme altarul ei e sfînt și neatins de uneltiri dușmă-

nose, câtă vreme mîni sacrilege nu l-au profanat.

Avem cel puțin o mângăitoare în necasuri, izvor de însuflețire nobilă și sfîntă.

Și acest ultim sprijin, care ne-a încălzit și luminat veacuri de-a rîndul azi sîntem în primejdia de a-l pierde! „Părinții poporului“, cari singuri au durere de durererile lui, azi sînt în fața unei ispitiri din cale a fără dușmănoșe.

„Părinții poporului“ sînt puși în fața ispitei banului, ca în schimb să se umilască înaintea solgăbiraelor, vînzînd convingerile și principiile pe bani.

Biserica noastră cea sêracă, care ne-a susținut atâtea veacuri, azi e aproape de a deveni izvor de bunăstare, ca în schimb să nu mai fie izvor de viață și credință.

Și în fața acestor uneltiri, nedisciplinați și neorientați privim cu temere în viitor, plecându-ne capul sub povara unor triste îngrijiri.

Se pare, că nu mai avem puteri de luptă, prea sînt multe necasurile ce ne năpădesc, și în o clipă de desnădăjduire exclamăm cu grôză: Dumnezeuul meu, Dumnezeuul meu, căci m'ai lăsat! . . .

O adevărată săptămână a patimilor e acésta.

Dar după săptămâna patimilor urmază, *trebuie* se urmeze sfînta zi a Învierii.

Și ziua acesta înșamnă isbânda adevărului asupra minciunei, învingerea binelui asupra rului. Ori cât de de parte

## Feuilleton.

†

### Alexandru Filip.

Un nou frunțas de ai noștri s'a mutat la celea vecinice. *Alexandru Filip de Chilia* a repansat luni la 24 a c. în Abrud. În-mormîntarea s'a întîmplat Mercuri, în prezența unui public distins și foarte numeros. A pontificat Rsm: *Dr Augustin Bunea*, care a rostit o prea frumoasă vorbire. Între cântăreți erau și profesorii de cant: din Blaș Mon: *Nicolae Ionaș* și *Aron Pupiă*. La grôpă a mai vorbit dl *M. Cîrlea*, notar public, în numele poporului; dl *protopop Roin: Furdii* în numele bancet „*Auraria*“ și a societății de mine „*Concordia*“, și dl *Dr. Elie Dătanu* în numele „*Tribunei*“ și a instit. „*Tipografia*“. Publicul distins, care a grăbit de de parte să dea ultimul onor decedatului, a fost cea mai frumoasă dovadă a meritelor regretatului defunct, care a lăsat prin testament Conștiitorului din Blaș o fundațiune de 10 mil. fl.

Lăsăm să urmeze cuvîntarea rostită de dl canonic *Dr Bunea*:

„Dămine Dumnezeuul puterilor,  
fericit este omul, cel ce nă-  
dăjduiesce întru tine.“

Psalm. 83. 13.

Comună sorțe au toți omenii pe pămînt, triști ascultători!

Fiul celui mai puternic și bogat împărat, când se naște și vine în lume, este tocmai așa de gol, ca și fiul celui mai ticălos și sêrac cerșitor. Și el salută cea dintăiu rază a sorelui cu vaiete și plînsete, ca și fiul celor alalți muritori. În viața apoi, cu toții, miei și mari, tineri și bătrâni, bărbați și femei, avem același trebuințe, întîmpinăm aceleași primejdii, suferim aceleași dureri, îndurăm aceleași necasuri, și sîntem coplesiiți de aceleași bôle.

În sfârșit sosește morțea, și ne răpesc toate averile, ne spulberă toate măririile, ne cîntă toate ambițiunile, ne curmă toate aspirațiunile, ne aruncă pe toți de o potrivă în mormînt, ne dă pradă vermilor și putrejunii, în cât nu mai putem deosebi pe împărat de oștean, pe bogat de cerșitor, pe înțelept de nebun, pe domn de servitor.

Și morțea acésta nemilôsă vine, trebuie să vină, pentru că scris este în sfînta lui Dumnezeu Scriptură: „*hotărît este omului o dată să moră.*“ Acésta lege a firii omenești

nu cunoșce abatere. Priviți la acest sicriș, care ascunde dinaintea noastră trupul neînsuflețit al scumpului nostru decedat *Alexandru Filip*. Nici gemetele unei soții iubitoare, care i-a fost un fel de ânger păzitor, nici suspinele fraților și nepoților, pentru cari a fost mai mult de cât părinte, nici lacrimile frunțurilor nêmului nostru, cu cari împreună a lucrat și luptat, nici rugăciunile unui popor, căruia pururea a fost devotat, nici îngrijirile medicilor, cari nici o dată nu l-au lipsit, nu au putut opri mîna cumplită a morții, ca să nu lovască în iubitul nostru *Alexandru Filip*. A trebuit să se adevărească și într'însul cea ce căută sfînta biserica, că omul „*trece ca fumul de pe pămînt, ca florea a înflorit, ca ierba s'a tăiat, se înfăzură cu pânză, cu pămînt se acopere.*“

Etă, ce este omul, triști ascultători, dacă privim numai partea lui materială, numai lutul, din care a fost format, numai trupul muritor.

Înse omul este compus nu numai din elementele materiale, cari constituiesc trupul, și se discompun éra-și prin morțe, ci are și suflet nematerial, prin care el este chipul și asemenarea lui Dumnezeu. Și dacă înțelepții lumii acesteia zic, că materia nu

ar fi acest triumf, el ne atrage totuși, ne dă puteri de luptă, strălucind de asupra capetelor nostru ca o stea polară.

„Christos a înviat“ ne strigă astăzi lumea creștină, „Christos a înviat“, ne repetă învierea naturii, și un glas lăuntric, glasul credinței ne încălzește, ne mângăie, chemându-ne la luptă, la viață. Să ascultăm de vocea acésta, ea e sfântă și ea nici o dată nu ne-a dus la perire ci numai la isbândă.

**Nouăle atacuri în potrița bisericii și sinódele protopopesci.** Atacurile ce se plănuiesc în potrița bisericii și a preoțimii noastre prin regularea congruei, autonomia catolicilor și mai ales prin împărțirea volnică și nedreptă a ajutorului regesc, a revoltat preoțimea de pretutindena. Sinódele protopopesci ținute în timpul din urmă, — după informațiile câte le avem, — s'au ocupat și de cesțiunile acestea și încă în mod cât se poate de demn.

Éta pe scurt un estras din coréspondințele primite :

Sinodul vicarial ținut la 18 April n. a adus în unanimitate următoarea hotărîre :

a) Protestăm energic în contra contopirei bisericii noastre române gr. cat. în autonomia bisericii romano-catolice. Cerem pentru biserica noastră română gr. cat. autonomie proprie pe temeiul dreptului, ce are

b) Protestăm energic contra dotării sub condițiuni din partea statului a preoțimii noastre române gr. cat. Cerem dotarea clerului nostru fără condițiuni.

c) Cerem, să se concheme cât mai curând *sinod provincial*, în care să se dezbătă toate aceste puncte și alte dorințe și lipse ardetore ale bisericii și clerului nostru, și în care să se elaboreze un plan, după care am pute noi înși-ne întemeia fondul necesar la salarisarea preoțimii noastre, și acel plan să se pună în lucrare în întregă provincia metropolitană în cuviinciosă măsură.

Sinodul protopopesc al *Blazului* ținut la 18 April, în Crăciunelul inf. a hotărît, *unanim, că până vor susta condițiunile umilitore și rușindtore pentru preoțime nu mai primesc adjutul regesc.*

Sinodul protopopesc al *Dergei* ținut la 20 April a adus în unanimitate concludul, *că doresc autonomia proprie, diferită de a catolicilor; în cauza congruei cer sinod provincial; și și exprimă dorința de a se serba în chip cât mai sərbătorec centenariul al doilea al sfintei Uniri.* —

Nu ne îndoim, că hotărîri de felul acesta vor fi adus și cele alalte sinóde protopopesci. În chipul acesta se va putea cunoște deplin dorința clerului, și cu toții în bună înțelegere vom lupta pentru asigurarea drepturilor noastre. —

## Revistă bisericescă.

**Roma.** Sfinția Sa Papa simțindu-se deplin rehabilitat și-a reluat din nou întreg șirul ocupațiunilor sale, conferind în fie care zi cu referenții diferitelor congregațiuni de cardinali despre mersul lucrurilor, și întrebând despre statul bisericilor particulare din diversele părți ale lumii. Numărul peregrinilor crește din zi în zi, și sfintul Părinte, pe lângă toate sfaturile medicilor de a fi moderat în concederea audiențelor, îi admite pe toți.

În zilele acestea se va publica anul iubilar pentru Roma, având ea prilejul, ca să celebreze iubileul cu un an mai înainte de cât cei alalți fil ai bisericii. Pe anul venitoriu apoi iubileul se va aduce la cunoștința și celor alalți credincioși.

Comitetul internațional pentru înălțarea gloriei lui Isus, care s'a fost instituit acum sint 2 ani, își continuă lucrările sale interesându-se despre acestea în mod special și sfintul Părinte, care ar dori ca pe anul venitoriu să

presideze în persónă la acest congres.

Fiind că scaunul apostolic nu a fost invitat la conferința de desarmare, nunțul apostolic din Hollanda înainte de începerea congresului va pleca la Roma însoțit de un mare număr de catolici hollandezi, cari vor manifesta pontificelui alipirea și iubirea lor față de scaunul apostolic.

## Revistă politică.

**Afaceri interne.** Parlamentul votează în continuu la căi vicinale și la budgete fără nici o pedecă, sau cu mici pedeci ce îi le pune opoziția.

Ministrul de externe Conte Golu-chowski a fost în zilele trecute în Budapesta spre a confera cu președintele consiliului de ministri Coloman Széll, asupra taxelor mari, pe cari au voit să le introducă Magiarii pe corăbiile, ce vor trece prin canalul Porților de fer. În contra acestor taxe nu s'au plâns numai Austriacii, Români, Sârbi și Bulgarii, ci și vre o 2 provincie germane. Vădând stăpânitorii, că modul lor de procedere e desaprobat, au părăsit ideea de a îngreuna trecerea năilor prin canalul amintit mai înainte. Diferința e numai în esplicarea acestei schimbări de conduită. Căci pe când unii mai simplici se mâniau pe foc și pară, că în forma acésta vor fi promovate cu deosebire interesele fraților de peste munți în ce privește esportarea grânelor lor în străinătate, pe atunci alții mai circumspecți spun, că ei nici nu au avut de gând, ca să mărescă taxele. Ca alte cauze ale venirii la Budapesta a ministrului comun de externe se mai pun și consfătuirea de a se mari încă pe anul venitoriu cu vre o 20—30 milioane de floreni budgetul ministrului de război pentru înmulțirea armatei și pentru introducerea

piere, ci numai se desface în elementele, din cari a fost compusă. cu atât mai virtos trebuie să zicem noi, cei luminați de lumina credinței adevărate, că nu pieri, nu mure sufletul nematerial, prin care am eugetat și am simțit, am crezut, am sperat și am iubit, ne-am însuflețit pentru tot ce este adevărat, bun și frumos, am implorat binecuvântările cerului asupra familiei noastre, ne-am avîntat la fapte generose pentru libertatea și fericirea nemului și bunăstarea sfintei biserici.

Ér dacă sufletul este nemuritor, ceea ce este atât de adevărat, pe cum este de adevărat, că Dumnezeu este drept, atunci mortea, triști ascultători, nu este alt ceva, de cât trecere de la cele trecătoare la cele netrecătoare, de la cele vremelnice la cele vecinice; nu este alt ceva de cât înfășurarea sufletului înainte tribunalului marelui judecător spre a-și da sémă despre tot ce a făcut pe pământ.

Înainte acestui înfricoșat tribunal numai atunci ne vom pute mântui, dacă se vor adevăra întru noi cuvintele Psalmistului: „*Domnul nu va face lipsiți de bunătați pe cei ce umblă întru nerăutate. Dómnne Dumnezeu puterilor, fericit este omul, cel ce nădăduesce întru tine.*“

Dacă vom căuta la viața lui Alesandru Filip, putem fi incredințați, că este fericit. Căci totă viața lui a fost luminată de razele credinței adevărate, care l-a arătat căile

dreptății, încăldită de focul iubirii, prin care a făcut binele și a ocolit răutatea, și nutrită de speranța, că Dumnezeu nu lasă nerăsplătit binele, ce-l vom face pe pământ.

Călăuzit de aceste mari virtuți, întocmai ca de o stea polară, a înfruntat toate furtunile pe marea vieții acesteia, și acum intră în limanul fericirii încărcat, ca un corabier harnic, cu scumpe mărgăritare scóse din fundul mărilor, cu fel de fel de obiecte prețioase adunate de pe țărmii țărilor bogate, ce l-a atins în călătoria sa. Sint mărgăritarele, sint prețioasele faptelor sale nobile, alese și frumoase, sevărșite într'o viață laborioasă de 57 ani!

Fiu al unui preot unit, care a fară de viață, de învățături salutare și crescere în iubire de nem și de religiune, aprópe nimic nu putea da fiilor săi, Alesandru Filip s'a luptat cu mari neajunsuri cât timp a studiat în gimnasiul din Blaz și din Beiuș și drepturile la academia din Sibiu.

Greutățile, ce a trebuit să le învingă în timpul studiilor sale din cauza sărăciei, ce-l impresura, l-a făcut să prețuiescă averea câștigată prin muncă neobosită, prin cruțare cumpătată, prin întreprinderi oneste. Nișuințele lui în acésta direcțiune au fost încununat cu succese neașteptate. În acest orașel, în Abrud, unde după cuvintele scripturii *bogații au sărăcit și au flămânțit*, Alesandru Filip, de când a părăsit magistratura, și a îmbrățișat cariera de avocat, nu s'a lipsit de tot binele. Nu a agonisit avere,

pentru ca să se îmbuibe într'insa, ci ca să-și asigure o esistență onorabilă și să potă fericii și pe alții. Dacă Dumnezeu nu l-a dat pruncul, făcutu-și-a fi din filii și fiecele rudeniilor sale, și astăzi câte va familia fruntașe romănescă au de a-și mulțami esistența și bunăstarea nesecatei bunătați a lui Alesandru Filip. Dacă nu l-a fost dat să aibă urmași, cari să-i moștenescă numele, acest nume va trăi totuși mai mult, de cât ar fi putut trăi în descendenții săi, de óre ce va fi pomenit în toate vécurile cu pietate și recunoștință din partea acelor studenți, cari vor beneficia din fundațiunea lui de 10.000 fl. v. a.; va fi amintit din neam în neam de urmașii rudeniilor sale, cărora le-a lăsat o avere considerabilă după raporturile materiale ale poporului nostru.

Mi să sfășie inima, triști ascultători, când văd, cum să lărgesce golul, ce-l lasă în urma lor pierderile mari, ce le-a îndurat de un timp încóce poporul român din acésta patrie. Îmi pare, că mă părăsesc puterile și mi se încă glasul, când după Iacob Murășan, după Pavel Dunca, după George Bariț, după Augustin Láday, după Dr Grama, după David Baron Urs, după Dionisiu Șuluț trebuie să văd, dispărând din mijlocul nostru și se petrec la odihna vecinică un alt bărbat vrednic al neamului nostru, pe care eu nu numai l'am stimat ca pe un bray Român, ci l'am și iubit ca pe un bun amic. Îmi deplâng sórtea, când mă ved silit a călători de la un mormint la altul pentru a mă face inter-

## SUPPLEMENT LITERAR.

**Christos a înviat.**

*Aud campanele cum sund  
Doios și cadentat și rar,  
Și par-că ved' udat de sânge  
Drumul, ce duce la Calvar . . .  
Te ved' bătut ducându-ți crucea  
Dumnezeesc Mântuitor,  
Ca jerfă să-ți aducă viața  
Pentru viața tuturor!*

*Pe cruce pironit te sbuciumi  
De sânge, te chinuesci,  
Voind din mörte omenimea  
Prin mörtea Ta s'o mântuesci,  
Și'n césul dureros al morții  
Te rogi de Tatăl cel ceresc,  
Să se îndure spre aceia  
Ce 'ntre ocări Te restignesc.*

*Căci în orbiă lor de vécuri  
Păgânii nu Te-au înțeleș,  
Nu au pătruns voința sfintă,  
Care în lume Te-a trimes,  
Te-au necinstit, să mori alături  
Pe cruce între doi tâlhari,  
Și la mormântul Tău de pază  
În ura lor au pus străjari . . . !!*

*Mormântul nu a fost în stare  
Să țină trupul Tău cel sfint,  
Și Te-ai sculat cu biruință  
Asupra morții triumfând,  
Pe lumea înbătrânită în urd  
Și în păcate și dureri  
Mângâitoare se resard  
Lumina sfintei înviert !!*

*Oh! cât de scump ne este nouă  
Isuse! sfint numele Tău,  
Tu ne-ai redat din nou la viață,  
Ne-ai reunit cu Dumnezeu,  
Și ne-ai pornit spre fericire  
Și de păcat ne-ai deslegat,  
Prin înviarea Ta măreț  
Și noi din morți am înviat!*

*Jos pe pământ și sus în ceriuri  
Christóse, azi ești preamărit,  
Și lumea întrégd-adörd crucea,  
Pe care Tu-ai fost restignit,  
Ne închidm puterit Tale  
Cu suflet și genunchiü plecat,  
Cântându-ți imnul de mdrire:  
Christos din morți a înviat!!!*

Cluș 1899.

Emil Sabo.

**La sörbători.**

În gară era o frecuență mare și o gălăgie mai mare ca de obicei. Peronul era plin de tineri cu chipü studentesc, cari vorbiau sgomotos. Pute-ai ceti în chipul lor bucuria läuntrică, senzația fericitoare a dorului de drum. Aveau, să-și revadă părinții, rude-niile, vatra părintescă. Gândul acesta se reoglinda în totă ființa lor mai ales în ochi, cari străluciau în flacări de tinereță și inteligință.

Când s'a dat signalul de plecare, batiste și chipiuri fluturau în aer, se aușiau strigări de adio: servus! servus! sörbători fericite!

Și cei rămași pe peron privesc în urma trenului, până nu-l mai ved. Pe urmă se departă, mai aruncând o privire în partea, unde dispăruse, o privire de dor și de regret.

Numai Laura, mica Laură cea de trei spre zece ani rămase acolo cu o superioră din pension, așteptând cel alalt tren, cu care avea să vină mamă-sa. Departe se aușia încă sgomotul slăbit al trenului, și ea privia într'acolo, ca și când ar fi voit, să-l rüge, să nu grăbescă așa. În alți ani sgomotul lui era mai prietinos. Ea număra cu săptămâni înainte ziua plecării, și preocupată de acest gând, nóptea vedea în somn casa lor din deal, părăul ce curgea vesel înaintea porții, tovarășele de joc și pe Nero. Credinciosul ei Nero se gugura la picioarele ei, ca și când ar fi voit, să-i spună în graiul lui de dobitoac, cât de mult se bucură, că o vede éráși.

Acelea-și gânduri fericite o preocupă și acum, până când în săptămâna trecută primi o scrisore de a casă, în care mamă-sa îi făcea cunoscut, că nu o va duce a casă de sörbători, de óre ce o va cerceta ea însa-și. Laura rămase nedumerită. De ce să nu mérégă a casă? De ce să vină mamă-sa la ea? Îi era gróză, să rămână în pension pe vacanță, căci atunci așa e de gol și de pustiü! Rămăneau abia a treia parte din copile. Avea să vină mamă-sa, adevérat, dar ea era nu mai o parte din fericirea, ce ar fi avut-o a casă, și apoi ei îi dor de toți, și toți o doresc!

Gândurile se încruciașu în creerul ei de copil, ea nu putea să le înțelegă în totă întinderea lor. Un fel de presimț îi spunea însă, că trebue să se fi întâmplat ceva și de aceea aștepta cu neastimpër sosirea trenului.

Când recunoscu apoi la geam figura mamei sale, i-se păru, că slăbise puțin. Alergă înaintea ei cu brațele deschise:

Mamă dragă . . . de ce ești cu haine negre?

Écă . . . le-am luat . . . stut bune, când călătorești . . .

Copila rămase pe gânduri. Zimbetul mamei sale i-se părea silit, și în fundul ochilor ei licăria o umbră de durere, care nu putea fi năbușită pe deplin. Se liniști înse în curénd. Inima copiilor e ușor schimbătoare, impresiile vin și trec cu aceea-și ușurință, cu care părăul își urmăze cursul său vesel, numai mai târziu impresiile rămân, și multe din ele nu se sting de cât o dată cu flacăra vieții. Întrebările curgeau una după alta, începénd de la tatăl său până la cățelușul Nero, ea întreabă de toți și de tóte cu o curiositate, ce nu șcia, să o mai contenescă. Când se védu apoi la largul ei, plimbându-se cu mamă-sa pe stradele orașului, ea nu mai avea nici o urmă de nedumerire.

Se opriră la cofetăria.

După-ce luară o cafea, ea alese câte va bucăși de prăjituri:

Asta să o ducă lui tatica, asta Nicăi, asta Virginiei, și lui Nero, și lui söracu . . . mamă dragă, de ce ai batiste de acele cu negru?

Copila încetă de a mai ficeări. Presimțul unei nenorociri, de care ea nu își puté da samă, o stăpâni din nou. Își aducea aminte de niște cuvinte, ce mamă-sa le spusese în nemțeste profesorei din pension, cuvinte, pe cari nu le înțelese, ce e drept,

dar cari i-se păreaü, că au acum un înțeleș sfășietor de trist. Ochiü i-se umplură de lacrimi.

Spune mamică, ce face tata, de ce nu a venit și el?

Abia într'un târziu începu, să se mai îmbune, când mamă-sa o asigură, că tatăl ei o va cerceta în curénd, și că i-a trimis de sörbători o haină nouă.

Acum era érá-și veselă, vorbele îi curgeau repeși, întrerupte de un riset argintiü de copil.

Două zile trecură ast fel, și la despărțire Laura plânse, trimițénd tuturor de a casă câte o scrisorică de felicitare pentru sörbători.

Remasă singură în cupeü, biata mamă nu-și mai putu stăpâni plânsul. E ușor, să fățărăști nepăsare în fața altora, când nepăsarea aceea le face bine, dar e greü, să te stăpânești în fața propriului töü eü!

Venise, să-și cerceteze copila, numai ca aceea să nu afe adevérul, venind însa-și a casă. Căci adevérul era așa de trist, în cât biata copilă n'ar fi simțit bucuriile vacanțelor de altă dată.

Va afla ea mai târziu, cum stă lucrul, dar nu-io putea spune chiar acum asupra sörbătorilor, și mai ales nu i-o putea spune așa brusc de o dată. Durerea își are și ea cursul ei firesc; durerile prea mari ne isbesc atât de vehement, încât ne mai puténdu-ne da sama de noi înșine, ne prăbușim în întunerecul desnădejduirii, — dar când o mână abilă îi pregătesce calea, ea ne lovesce, ce e drept, și atunci, dar nu ne dobóra!

Ar fi fost de bună samă prostie, dacă la întrebarea Laurei: „Spune, mamică, ce face tata, de ce nu a venit și el?“ i-ar fi respuns: „Tatăl nu a putut veni, căci e în pământ de o săptămână“ . . .

Dar o va pregăti încetul cu încetul, să cunoscă durerea, căci durerea e tovarășul cel mai credincios al orfanilor . . . când nu mai au pe nimeni în lume, durerea le însoțește pașii vieții, și nóptea îi légănă și îi adörme la sinul ei de ghiață . . .

Și îngropându-și fața în palme, lacrimile o podidiră cu îndoită putere, simțindu-se părăsită și singură în lume. O slăbiciune îi cuprinse ființa, și ochii ei plini de lacrimi rătăciau pribegi peste câmpia din față, ca și când ar căuta în castitatea ei un sprigin, o rază de nădejde.

Chipul Laurei părea, că-i răsare la marginea orizontului, ca în söri de tómnă blândă, visătoare lună. Era atâta drăgălășie în glasul ei argintiü, atâta foc candid în ochii ei! Ochiü, — erau aceia-și ochi frumoși, pe cari îi avuse și tatăl său — erau singurele stele, ce luminau singurătatea ei nespuse de amară.

După ce își descărcă durerea, se aședă la geam, privind așa fără scop în spaț. În cupeul de alături era gălăgie mare. Trebuia să fie niște tineri, cari mergeau a casă de sörbători, căci chiotele lor întreceau sgomotul trenului.

Era întunec deja, când trenul se opri la o stațiune mai mică. Din cupeul de alături cineva se scobóra. Căți-va din ușa cupeului îi mai țin de vorbă.

Un șuerat student — și trenul s'a pus din nou în mișcare.

— Servus! Sărbători fericite! — s'auz mai multe glasuri de o dată!

Și la lumina gălbue a felinarului de la gară, ea se uită cum cel rămas își flutură pălăria în semn de adio resalutându-și colegii: Sărbători fericite! Sărbători fericite!

Și își întorce capul, să nu-l mai audă, și să nu-l mai vadă. . . .

Simin

### La pragul veciniciei.

Scenă din «Old Surehand» de Carol May.

Ne despărțirăm, pentru ca să urmărim derele diferite, și deja după câte va clipeli aușirăm pe Old Surehand strigând:

„Veniți în căce, veniți în căce! Veniți în căce toți! Aci zac ei! Iute, Iute!”

Grăbiți în direcția, din care sunase strigarea. Ce priveliște mă aștepta aci! Aci zăceau sub arbori trampii toți lângă olaltă. Nici unul nu lipsia! Capetelor lor săngerose le lipsia pelea. Îi scalpaseră. Îi aședară lângă olaltă într'un șir în lungimea trupurilor, și încă o privire ne spuse, că mai întâiu îi străpunseră.

Ne înfiorară! Ei se ținuseră de o clasă de oameni forte decăzuți moralmente și nu se îngroziseră de nici o crimă, dară a-i vedea zăcând înaintea noastră tractați în acest chip era îngrozitoriu!

Spre a învinge douăzeci de oameni așa de repede și sigur, fiesce căruț roșu l-a căutat, să scie mai înainte în chip acurat, asupra cărnii să se repezască. Cinci zeci de Indiani asupra alor douăzeci de albi. Morții erau țapeni. Nu-i străpunseră deci numai azi dimineță, ci deja ieri sară. Dar de ce mai petrecuseră atunci Indianii aci? De ce lăsaseră, să le aducă chiar și caii? Trebuie, că s'a întâmplat ore ce, ce s'a amănat pe azi dimineță și a ținut până la amezi. Ce a putut, să fie acesta? Îmi veni în minte Old Wabble. Trupul lui lipsia. „Generalul” a bună samă l-a luat cu sine, pentru ca să-și răsbune asupra lui în un chip de tot deosebit.

În clipele cele dintăiu am stat fără de nici o vorbă înaintea trupurilor morțe. Dar acum se aușiră cu atât mai multe interiecții. Dacă Indianii ar fi fost acum înaintea țevilor pușcilor noastre, așa cred, că l-am fi împușcat pe toți; nici eu nu m'ași fi împotrivit la acesta! Dară nici nenorocirii celei mai mari nu-i lipsește un mic suris. Asta s'a dovedit și acuma. Hammerdull arătă spre unul din trupurile morțe și zise lui Holbers:

„Pitt, acesta e Osie, care a vrut, să ne omorâ!”

„Yes! Și acesta e Ioil, care n'a vrut, să scie de banii nostri!” răspunse lungul arătând la un alt mort.

„Dar ei sînt veriți tși. Nu gîndesc și tu așa, coon bătrân?”

„Așa e.”

„Veți, să-i lași zăcând aci?”

„Asta totuși nu o ași face mamei lor, cu tôte că ea îmi făcuse multe clipite sentimentale.”

„Om de omenie ești, bătrânule Pitt! Așa dară ce propui?”

„Să-i îngropăm. Nu gîndesc și tu așa, Dick dragă?”

„Că-i îngropăm ori nu-i îngropăm, asta e tot atâta; dară de cum va ne va ajunge

vremea, le vom găti un cimiter mic și-i vom aședa acolo, pe cât de bine o vor permite împrejurările. Asta e datorința creștină, mai ales fiind că ei sînt veriți tși. Bine e așa, coon beștrân?”

„Hm! Dacă gîndesc, că veți, să mi-o faci acesta mie și rudeniilor mele, atunci ești om bun, Dick dragă!”

Își dară mâinile, și mărturisesc, că priveliștea acestei scene înfiorătoare nimica nu ar fi putut, să o îmblîndescă așa, ca purcederea de tot proprie a acestor doi oameni buni. Nu ne rămânea vreme, ne căuta, să pornim în urma Utabilor și să punem mîna pe „generalul”, care a bună samă purta vina morții acestor douăzeci de trampii; dară dacă cei doi frați aveau, să se înmormînteze, atunci nu puteam, să lăsăm nici pe cei alalți zăcând așa, și eu mă depărtai, să cerc un loc potrivit. Afăi într'aceea o deră lată și mersel în urma ei; ea mă duse la un molid, care sta izolat de cei alalți arbori, și când privii la el —

Aci condeiu nu voesce, să urmeze mai de parte! Ceea ce vedui, a fost așa de îngrozitoriu. cât scosei o strigare, ca și care nu a ieșit alta nici o dată din gura mea. În urma ei alergară soții toți la mine și se îngroziră ca și mine de priveliștea, ce li-se imbiă.

Molidul avea grosimea unui prunc de opt ani. Îl crepaseră până jos la înălțimea umărului. Acestea au fost loviturile de tomahavc, cari le aușise Vinnetou. Bătend icurii de lemn în crepătură au ușurat creparea, căci tomahavcurile singure au fost prea slabe spre a face o crepătură așa de lungă. Bătend în lemn icurii din ce în ce tot mai gröse și mai tari, ba bătend lângă olaltă și icurii mai multe, au lărgit crepătura așa de tare, cât întrecuse diametrul trupului unui bărbat, și în crepătura acesta au virit pe Wabble cel încătușat. Scosei apoi icurile cele mai gröse; ele zăceau jos pe pămînt; și nefericitul bătrân sta virit orizontal în crepătură cu folele strimtorat în chip îngrozitoriu așa, că de o parte atrna din molid capul și peptul, era de cealaltă picioarele. Dacă l-ar fi strimtorat peptul în molid, acesta i-l ar fi strîns așa de tare, cât până acum a bună samă ar fi murit; dar așa l-au virit în lemn numai cu folele într'un chip, care vedea rafinerie drăcescă. El trăia încă; brațul lui cel sănătos și picioarele lui se mișcau; dară el în ciuda durerilor celor nespuse, carj le suferia, totuși nu putea, să strige, pentru că îi viriseră în gură un scăluș și-l legaseră, ca să nu cadă a fară. Ochii îi erau închiși; din nas îi curgea sângele în picuri gröse întunecați; răsuflarea îi fluera ascuțit așa, că sângele curgend șuera. Aci nu aveam, să perdem nici o vorbă de indignare ori de compătimire; aci aveam, să ajutăm Iute, Iute, fără de a perde nici măcar o singură clipită.

„În lăuntru cu icurile cele gröse!” poruncii. „Și a nume din sus și din jos! Grăbiți, Iute! Avem lipsă de mai multe icurii, de câte zac aci. A fară cuțitele și tomahavcurile!”

Strigand ast fel băgai deja un ic și lovindu-l cu patul cel ferecat al pușcii mele de urși îl virii în crepătură. Acum să fii vedut pe soții mei lucrând! Tomahavcurii aveau numai Vinnetou și Șahco Matto; dar atâtea ajungeau. În apropiare erau câți va arbori uscați. Aschiile sburați; cât ai fi bătut în palmi, erau gata icurii nouă mai gröse. Pușca mea de urși și pușca cea veche a lui

Hammerdull, carea era înfășurată cu pene tari de fer, le folosirăm de ciocane. Abia trecuseră două minute, și noi și lărgiserăm crepătura deja așa de tare, cât puturăm, să scotem pe Old Wabble dintr'însa. Îi întinșerăm pe pămînt și-i scosei scălușul din gură, ceea ce ne-ar fi căutat, să o facem mai Iute, dară de iritați, ce eram, ne uitaserăm, să o facem.

El întru început zăcea fără de a se mișca și împinse din gură o mulțime de sânge închegat. Apoi urmă o rază de sânge luminos și subțire. Peptul i-se lărgi; aușirăm o răsuflare adâncă, adâncă. Apoi i-se deschieră ochii; ei erau roșiți de sânge. Și acum, acum urmă un lucru, care nu-l voiți uita în tötă viața mea, adecă un strigăt, dară ce strigăt! Am aușit lei și tigri urlând; cunosc glasurile trimbițătoare ale elefantului, am aușit glasul de morțe al cailor, care e înfiorătoriu și nu pôte, să se descrie: dară nici una din strigările acestea nu pot, să se asemene cu strigătul cel îngrozitoriu, lungit și fără de sfârșit, care urlând din Wabble durerile unei lumi întregi ieși din gura lui. Ecoul cel nemilos îl aruncă în apoi la noi de la malul lacului și din adâncimea pădurii. Tremuram de îngrozire!

Apoi se liniști pe câtă va vreme. Noi stam împrejur de el, în vreme ce în inimile noastre se luptau sentimentele cele mai inimice. Dar în sfârșit totuși a învins compătimirea. Acum începu, să gemă, tare și tot mai tare. Apoi urmă fără de veste o strigare ca a unei turme de animale sălbatiche. Îmi astupam urechile cu mâinile; era urmă gemetului și vaietului mai încetinel, și apoi era un urlăt eruptiv, care ne făcu, să pășim în apoi de îngrozire. Așa se continuă vaietarea și gemerea intreruptă de urlete. Părea a nu se mai sfârși. El părea, că nici nu vedea, nici nu aușia, nici nu putea, să grăescă nici un cuvint. Cum am fi putut, să-i ajutăm? Holbers a rămas lângă el, pentru ca să-i picure apă în gură; era noi ne-am depărtat, pentru ca să gătim un mormint pe sama trampilor. Nu grăirăm nici un cuvint despre nefericiții de ei. O gröză sfîntă ne-a cuprins. Ne simțiam în sfera dreptății celei nemărginite, carea după atâta îndelungă răbdare zădarnică în sfârșit a început, să între la judecată cu bătrânul hulitoriu de Dumnezeu.

În sfârșit găsirăm lângă malul apusan al peninsulei, ceea ce cercam, adecă o mulțime mare de petri scöse și aduse din munți de puterea apei. Ele erau de ajuns spre a găti chiar și un mormint așa de mare. Spre a săpa o gröpă așa de mare, cât să încapă într'însa atâția morți, ne lipsiau uneltele de lipsă. Începurăm, să mutăm petrite în mijlocul peninsulei, unde aflaserăm o afundătură naturală aproape de un metru. Aci avea, să fie mormintul.

Ăsta a fost un lucru, care a pretins multă vreme. Într'aceea aușiam neîncetat urlarea regelui cow-boyilor, până când cam după o oră se mai liniști. Mai apoi veni Holbers la mine și-mi spuse, că bătrânul acuma pôte, să vadă, și începe, să grăescă. Mă dusei la el.

El zăcea întins, răsufla încetinel și în chip neregulat și-și pironi privirea asupra mea. Ochii lui perduseră binișor din roșeța de mai înainte.

„Old — Shat — ter — — — hand”, șopti el, apoi își ridică puțintel trupul și-mi

strigă: „Câne blăstămat, du-te, du-te de la mine!”

„Mr. Cutter, stai în fața veciniei!” răspunse. „Nimeni nu poate, să-ți ajute! În scurtă vreme, poți preste o oră, vei face răsuflarea cea mai de pe urmă. Impacă-te aci cu Dumnezeu! Dincolo poți că nu vei mai avea timp, să te rogi!”

„Păstoriule de oițe! Cară-te de aci! Voi, să moriți fără de tine și fără de el! Pei din ochii mei!”

Ea firesce că nu mă dusei, ci grăii mai de parte:

„Adu-ți a minte, ce ți-am zis în farmul lui Fenner! Să te vâieți la Dumnezeu, să-ți lungescă viața cu un singur minut; sufletul d-tale să strige de grăză de dreptatea dumnezească, și când pumnul morții va strimba trupul d-tale, atunci să urlu pentru iertarea păcatelor d-tale!”

„Du-te, cară-te, îți zic!” urlă el cu furie. „Dați-mi un cuțit, un cuțit, zic, ca să junghiu pe ștregariul acesta, mai înainte de ce aș muri!”

Sosise acolo și Old Surehand. El auzi cuvintele acestea și zise:

„Pe acesta acum în olipa cea mai de pe urmă încă nu-l vei schimba. Ori d-ora vei, să faci încercarea cu rugăciunea?”

Ea privi la el. El grăise într-adevăr din convicție. Cu toate acestea întrebă:

„De ce-mi dai sfatul acesta bun?”

„Pentru că ieri grăiserăm despre rugăciune. D-ora d-ta crești cu tărie neclătită în puterea ei!”

„Well! Dacă așa ți va plăce lui Dumnezeu, vei primi o dovadă despre puterea acesta, dar acum în clipa acesta încă nu!”

Old Wabble în clipa acesta își perdu conștiința de sine. El recăzu în starea sa de mai înainte și acum se vâietă gemând, acum urla dobitocesc. Mă depărtai. Când după o jumătate de oră se liniști, mă dusei din nou la el. El mă cunosc și-mi șuieră:

„Mai scii tu faptul, și ărași faptul, și a treia oră faptul, atunci colo în Llano estacado? Produ-mi deci despre Dumnezeuul tău un fapt, o cerescă!”

Aveam oare, să-i răspund în chipul de mai înainte, acestui om, care chiar și acum își bătea joc de Dumnezeu? Nu. Ea nu puteam, să fac mai mult nimica pentru acest suflet pierdut. Esista numai o singură putere, care putea, să ajute, și acesta nu era a mea. Old Surehand băgase de samă, unde mă dusei din nou, și venise în urma mea; eram singuri la bătrânul. Mă aruncai în genunchi și mă rugai, nu încetinel, ci cu glas tare, cât mă aușiau Old Surehand și Old Wabble. Ce m'am rugat? Nu mai scii, și de o ași și scii, aci nu o ași repeți. Dacă sfârșii rugăciunea și mă sculai, ochii lui Old Surehand erau umezi. El îmi strânse mâna și zise încetinel:

„Acuma scii, ce însemnă a se ruga, cum se cade! Dacă nici acesta nu ajută, atunci Dumnezeu nu va, să-l ajute!”

Old Wabble preste totă așteptarea mea nu mi-a întrerupt nici o dată rugăciunea. Ochii lui priviau la mine cu batjocură; dară din gura lui cea schimosită de durere nu se aușia nici acumă nici o vorbă. D-ora acumă totuși se știa, să-și bată joc de mine? Asta ar fi un semn bun. Aveam, să nu turbur efectul acesta, și de aceea m'am dus trăgând și pe Old Surehand cu mine.

După câtă va vreme lucrul înaintase așa de bine, cât am putut, să aședăm trupurile în afundătură, pentru ca apoi să le acoperim mai întâiu cu ramii și după aceea cu petri. Atuncia îmi veni un gând, — dar nu un gând, ci o inspirație. A fost o inspirație, asta o simțiam. Am rînduit, să aducă pe bătrânul Wabble la mormint. Asta l-a cauzat dureri mari; el striga fără încetare și apoi întrebă, de ce nu l-au lăsat, să zacă acolo, unde a fost.

„Ai, să vezi, unde aședăm pe soții cel scalpați ai d-tale,” îi răspunse eu. „Lăsăm un loc pe sama d-tale, căci mai înainte de ce va sfinți soroze, vei zăce aci lângă ei sub petrele acestea. Ai numai puțină vreme și acesta o ai spre a te pocăi și spre a muri!”

Mă așteptasem, ca el să-mi strige înfuriat. Dară el a rămas liniștit, de tot liniștit. Privia, cum aședam pe trampii unul după altul în afundătură și cum îi acoperiam apoi cu ramii; privia apoi și la aceea, cum aședam petri de-asupra lor lăsând o gaură pe sama lui. Ochii lui urmăriau toate mișcările noastre. El nici acumă nu zicea încă nimica. Dară în ochii lui putea, să se cetescă o frică, ce creșea tot mai tare. Asta o vedeam bine. În sfârșit am terminat mormintul și înmormintarea lăsând loc numai pe sama lui, — pe sama trupului celui mai de pe urmă, și ne duserăm de acolo, la părere nebăgându-l în samă. Dară eu așteptam, cele ce avea, să urmeze, le așteptam cu o încordare, carea nu putea, să fie mai mare.

Atuncia se cutremură aerul fără de veste de o strigare în tocmal ca strigarea lui cea dintăiu. Mă dusei ăra la el. Durerile îi cuprinseseră din nou, înse fără ca să-l răpescă conștiința de sine. El se strimba ca un verme și bătea cu piciorile în jur de sine, dară din gura lui nu ieșia mai mult nici o înjurătură, nici o hulă. Apoi zăcea ărași liniștit, adevărat că vâietându-se și gemând, dară fără de a se mișca. Dinții îi scrișniau, și sudorea îi ieși în picuri grei pe frunte și pe față. Î-o șterses din când în când, dară ea îi ieși tot de una din nou. Așa trecu multă vreme. Atunci îl aușii zicând încetinel:

„Mr. Shatterhand!”

Mă plecai preste el, și acum mă întrebă încetinel, și cu întreruperi dese:

„D-ta scii toate — — toate. — — Scii d-ta vechea, vechea — — — cântare — — cântare — — despre — — vecinicie — — —?”

„Care cântare? Cum se începe?”

„E — — ter — — nity, — — oh — — thunder — — word — — —.”

„O scii de-a rostul?”

„Rostesce-o. — — ro — — stesce-o!”

Privii la Old Surehand, carele venise cu mine, mă aședai lângă bătrân și începui pe englezesce în poezie legată:

„O, vecinicie, vorbă de tunet, — Tu sabie, care străpunge sufletul, — o, început fără de sfârșit! — O, vecinicie, timp fără de timp, — Poți mâne deja ori azi — Cad în mâinile tale. — Inima mea de tot spăimîntată se cutremură, — Cât limba mi-se lipsește de gâtleej!”

Aci mă oprii. El era liniștit. Peptul i-l mișca răsuflarea grea. Grația lucra într'insul. Apoi mă rugai:

„Mai de parte, — continuă, — Mr. Shatter — — hand!”

Ea îi făcu pe voe și mă rugai;

„O Dumnezeu, cât ești de drept! — Cum mă pedepsești pe mine robul rău, — cu dureri, de cari sînt vrednic! — Deja aci mă apucă mâna ta, — Ea mă sugrumă, de mă înfior. — În adâncul inimii mele. — Dinții îmi clăntănesc de chin; — Cum va fi atunci dinu colo!”

Strofele acestei cântări bisericesci vechi și energice, dacă se rostesc, cum se cade sînt într-adevăr de așa, cât trec ca niște vîrfuri de sabie prin mедуă. Vedeam, că tremuram, dară el totuși îmi zise:

„Continuă — — mai — — de parte! Eu — — aud — — !”

Firesce că îi făcu pe voe:

„Deșteptă-te, omule, din somnul păcatului; — Îmbărbătează-te, oé perdată, — Că viața ta fuge de la tine! — Deșteptă-te, că e timpul suprem, — Și se apropie deja vecinicia, — Ca să-ți dea răsplată! — Spune cu pocăință păcatele tale, — Ca să-ți potă ajuta grația!”

Ce a fost acesta? Dinții lui se loviau de olaltă. Da, într-adevăr, îi aușiam, cum se loviau! Sudorea nu sta mai mult în picuri pe fruntea lui, ci zăcea pe ea ca o pătură rece. Într'aceea grăia încetinel, în ce chip hălbaie omul beat:

„Spune — — cu pocăință — — păcatele — — tale, — Ca să-ți — — potă — — aju — — ta — grația — — !” Și fără de veste erupse cu glas tare, repede și enprins de spaimă nespusă: „Câtă vreme e de lipsă spre a dobîndi grația, câtă vreme? Spune-mi-o întee, întee!”

„O clipă numai, dacă așa voesci,” zisei eu.

„Asta e prea puțin, cu mult prea puțin! „Spune cu pocăință păcatele tale!” Eu am pe conștiință păcate mai multe, de câte stele sînt pe cer. Cum pot, să le mărturisesc în un timp așa de scurt, cum, cum pot, să o fac acesta?”

„Dumnezeu nu le numără, dacă într-adevăr îți pare rău de ele.”

„Ba toate, toate am, să i-le înșir, toate! Și am oare spre acesta răgaz, am răgaz? Când am, să mor? Spune-mi-o!”

„Ora morții îți sună astăzi. Aci îți e deja deschis mormintul.”

„Deja deschis, deja deschis! O cerule, o Dumnezeu meu! Dă-mi răgaz mai mult, mai mult! Dă-mi o zi, două zile, o săptămână!”

Așa s'a împlinit, ceea ce l-am prevestit în farmul lui Fenner: El cerșia răgaz spre a muri!

„Dară simțesc,” zise el mai de parte răcnind, „simțesc, că nu mi-se dă timp, nu mi-se dă nici un răgaz, nici o grație, nici o milă! Mărtea își întinde mâna spre inima mea, și iadul cu toți dracii săi scurmă deja în trupul meu. Mr. Shatterhand, Mr. Shatterhand, d-ta ești un bărbat credincios, un bărbat evlavios. D-ta trebuie, trebuie, să o scii: Esistă un Dumnezeu?”

Îi pusei mâna pe frunte și răspunsei:

„Ea nu jură nici o dată; astăzi și aci jur pe mântuirea mea, că esistă un Dumnezeu!”

„Și o ceealaltă viață, o viață vecinică!”

„Pe cât de adevărat esistă un Dumnezeu, tot așa de adevărat esistă și o ceealaltă viață, o viață vecinică!”

„Și acolo se pedepsește fiesce care păcat?”

„Fiesce care păcat, care nu s'a iertat.”

„O Dumnezeu, o preamăloșivule! Cine va ierta păcatele mele cele multe, multe și grele? Poți dta, să o faci acésta, Mr. Shatterhand, poți o?”

„Eū nu pot, să o fac. Rógă-te pentru acésta lui Dumnezeu! El singur pôte, să o facă.”

„El nu mă ascultă; el nu vre, să scie nimica de mine! E prea târziu, prea târziu!”

„Dragostii și milei lui Dumnezeu nu-i e prea târzie nici o pocăință!”

„De ași fi ascultat mai de de mult de dta, mai de de mult! Ți-ai dat silință cu mine. Ai avut dreptate: Mórtea ține mai mult, cu mult mai mult de cât viața! Am trăit aprópe o sută de ani; acum s'aū pe-trecut, s'aū dus ca vîntul; dară óra acésta, óra acésta, ea e mai lungă de cât tótă viața mea, ea e deja o vecinicie! Am negat pe Dumnezeu și mi-am bătut joc de el; am zis, că n'am lipsă de nici un Dumnezeu, nici în viață și nici în mórte. Nefericitul de mine! Nebunul de mine! Esistă un Dumnezeu, esistă, acuma o simțesc, că esistă! Și omul are lipsă de un Dumnezeu, da, are lipsă de el! Cum ar puté omul, să trăescă și să móră fără de Dumnezeu! Cât de rece, cât de rece e în lăuntru meu, huh — —!

Ce întunecime, ce întunecime, huuh — — —! Acésta e o prăpastie adâncă, — adâncă, — — fără de fund — — ajutoriū, ajutoriū! Ea se închide de-asupra mea — — de-asupra mea — — ajutoriū — — ajutoriū! Ea își închide ghiarēle în jur de — — ajutoriū — — grație — — grație — — gra — —!”

El și-a închis ochii și strigările după ajutoriū le-a făcut într-un început cu glas ascuțit, dară glasul mai apoi i-a slăbit tot mai mult. Acum își închise gura și nu mai mișca nici un membru al trupului său, nici măcar un păr al genelor sale.

„O Dumnezeu meu!” suspină Old Surehand. „Am vedut deja mulți ómeni cādēnd în luptă, dară o adevărată murire, cum e acésta, n'am vedut încă nici o dată! Cel ce aci nu învață a crede în Dumnezeu, aceluia i-ar fi mai bine, dacă nu s'ar fi născut!”

La strigătele după ajutoriū ale lui Old Wabble soții s'aū adunat toți la noi. Ei stău jur împrejur. Virii mâna mea bētrānului sub vesmînt și i-o pusei pe inimă. Abia mai simțiam baterea ei cea încetinească și întreruptă.

„Descoperiți-vē capetele, domnilor!” îi rugă. „Stām în fața unei clipite sublime și sfinte: Un fiū rātăcit se întórece acum la casa părintescă. Rugați-vē, rugați-vē, ca cuprinsul a tótă dragostea să-l miluēscă, acum în minutul acesta greū și ultim și dincolo în vecinicie!”

Ei se rugău. Chiar și cele trei căpetenii de Indiani se rugău, — — — Old Surehand încă se ruga! Secundele păreau a fi minute, și minutele pătrare de óra. O clómbă mică se rupae sub degetutele unei pāsēruici. Asta prin liniștea cea adâncă și sfîntă sună ca de alte ori pocnirea unui arbore gros. Așa ni-se păru, și baterea ușórá din aripă a pāsēruicii ni-se păru ca vuetul aripilor unui vultur!

Acum Old Wabble își deschise ochii și-și îndreptă privirea spre mine. Ea îi era limpede și blāndă, și glasul îi era slab, dar limpede, când zise:

„Am durmit acuma un somn lung, lung și adānc și în vis am vedut casa mea părintescă și în lăuntru ei pe mama mea, cari amîndouē nu le vedui aci pe pāmînt. Am fost rēu și o am întristat, așa am visat; am rugat-o de iertare. Ea atunef m'a tras la sine și m'a sărutat. Pe Old Wabble în viața lui nu l-a sărutat nime nici o dată, numai acum în óra morții lui. Fost-a óre acesta spiritul mamei mele, Mr. Shatterhand?”

„Ți-o ași dori. În scurtă vreme o vei afla,” răspunsei.

Acum trecu un suris preste fața lui cea brăzdată, și el zise cu glas vesel și mișcătoriu:

„Așa e. o voiū afla, în câte va clipite. Ea m'a iertat, când o am rugat! Óre Dumnezeu să fie mai puțin milostiv de cât dînsa?”

„Grația lui ajunge așa de de parte, cât de de parte ajung cerurile. Ea nu are nici început nici sfârșit. Rógă-i-te, Mr. Cutter, rógă-i-te!”

Acum puse mâna sa cea nerānită în cea a brațului celui frānt, le puse cruciș într'olaltă și zise:

„Voiū dară, să mă rog bucuros, întāia și ultima óra în viața acésta a mea! Dumnezeu, am fost cel mai rēu dintre toți ómenii, cei ce aū trăit. Nu este număr pe sama mulțimii păcatelor mele, dară imi pare rēu de ele, și pocăința imi cresce mai înaltă de cât munții aceștia. Fii imi milostiv și îndurat, pe cum mi-a fost mama în vis, și primesce-mē ca și ea în brațele tale. Amin!”

Ce rugăciune! El, care n'a avut parte de școlă și nici o dată nu a grāit cu Dumnezeu său, se rugă acuma în chip așa de curgătoriu, pe cum o face un preot! El grāi încetinel și cu întreruperi, dară toți l-am înțeles. Acest muribund a fost om rēu și mai pe urmă a fost dușmanul meu de mórte, și totuși în zădar mē siliam, să-mi sugrum lacrimile: ele imi curgeau pe obraz la vale.

„Fost-a bine așa, Mr. Shatterhand?” mă întrebă.

„Da, așa a fost bine.”

„Și împlini-va óre Dumnezeu rugarea mea?”

„Da.”

„O, de o ași puté auđi acésta limpede din gura dtale!”

„Poți, să o auđi. Eū adevērat că nu sînt preot, și nu mi-s'a incredințat nici o putere a bisericii. Dacă sevārșesc prin acésta un păcat, Dumnezeu imi va fi milostiv și mie. Dóră aci singur numai eū sînt acela, care pot, să-ți grāesc. De cum va glasul, care-l aud acum într-un mine, spune adevērul, atunci dreptatea lui Dumnezeu te-a judecat, dară dragostea lui te-a miluit. Du-te deci în pace! În vis ai vedut casa dtale părintescă cea de pe pāmînt; acuma îți e deschisă ușa celei ceresci. Păcatele dtale rēmān aci în apoia-ți. Să trăesci cu bine!”

Prinsei mâna lui în a mea. El și-a închis ochii din nou. Imi plecăi urechea la gura lui și-l auđii șoptind:

„Rēmas — — bun! — — Eū — — — sînt — — așa de vesel, — așa — — de vesel — —!”

Surisul a rēmas pe fața lui. Ea era așa de blāndă, ca și cum el ar visa din nou despre mamă-sa. Dar acesta nu era mai mult un vis, care să-l arete mila; el o vedea acum în realitate, în realitatea aceea, care e mai pe sus de cât ori ce lucru pāmîntesc, — — el era mort!

## Gândiri.

Mē dóre capul, am lucrat așa de mult zilele acestea, cât m'am obosit peste măsură. Și ce să și fac? Imi place, să lucru și nu mē gândesc nici o dată, că voiū simți pôte mai târziu urmările nosocotînții mele.

Vin Pascile și noi am cređut, să facem un supliment literar. Ideea e nespus de frumoasă. Dar noi am vrea, ca suplimentul acesta să fie și bine scris, și asta e ce mē muncesce.

Să scriū și eū? Ar trebui, dar ce să scriū?

Nu-i greū, să scrii acuma, când sufletul ți se umple de frumoșe gândiri, când totul te înaltă și te ridică la Dumnezeu!

E primăvară. Natura întregă se re-deșteptă la viață. Florile de pe câmpie își ridică capul, își desfac coralele și surid sórelui dātător de viață. Vîntul adie pîntr-arbori și tușișe, îi trezesce din somnul iórnei, îi face să-și îmbrace hainele verđi, cari îi prind așa de bine, și le povestesc în o tainică limbă de plăceri visate. Paserile revin din depártatele țeri de sóre pline, vin să-și caute prietini, desișul pāduri și cuiburile, și reafāndu-le umplu pādurea de fermecătóre cāntări. . . .

Totul reinvie . . . nu mai noi . . . noi ne ținem legați de mormintul păcatului, lāsăm, să fim stāpāniți și mai departe de duhul, care ne trage în jos, și nu ne lasă, să reinviām și noi, să ne ridicām și noi capul spre sórele dātător de viață, să ne aducem a minte și noi, pentru ce sîntem pe pāmînt. . . .

„Dómnne, nu sînt vrednic, să intri sub nečurāțitul acoperemînt al sufletului meu”, mē rugam azi diminēță vesel, că mi-am putut smulge sufletul pe o scurtă clipă de sub grijile aceștii vieți, și glasurile dulci ale copilelor făcură, să imi sune în urechi ca un refren accentele pricesnei „Dómnne, Dómnne, caută cu îndurare spre poporul teū și nu uita ruga lui”, și m'am simțit așa de slab, așa de smerit, așa de nevrednic de mila și dragostea celui prea îndurat, cât auđiam cum imi tremurā glasul, și simțiam, cum ochii mi se umpluse de lacrimi de pocăință.

Lacrimi, . . . ce mângāiere să verși lacrimi! ce fericire să dai curs liber acestui isvor destul de bogat câte o dată, ca să inecotrufia, să umilēscă înaltărea păcătóșă și să-ți aducă a minte, că te nasci plāngēnd și treci din lume udat de lacrimi. . . .

Mē dóre capul și nervii imi sînt sdrobiți de oboselă, și aripile gândirii mele sînt fără aer și nu mē pot duce, unde ași vrea să merg, nu mē pot avînta la înălțimi, pe cari ași dori, să fiū!

Ați dori de bună samă, ca să vē duc pe Calvaria, sciū, că voiți, să vedeți pe Isus cum suferă, — dar eū nu vē pot duce, eū mē simt așa de nevrednic, așa de neputincios!

Étā ușile bisericilor sînt deschise, întrați, deschideți-ve sufletele vóstre glasului, care vē chēmă cu iubire și plāngēți, când auđiți dicēndu-vi-se cu asprime: „Poporul meu, ce țiam făcut ție?” Auđiți, cum accentele cāntării umplu vasta biserică și ascultați cum lovindu-se de colonade, resfrāngēndu-se repeșesc mereū admoniarea: „Poporul meu . . . poporul meu . . . popor . . . tot mai slab, pānă se sting. Imi vine în minte, că la o ast fel de ocașie în fața mea, cufundat în scaun, cu capul întră mână, cu fruntea încrețită sta un bētrān, care par-că auđia mereū

„ce ți-am făcut ție? spune-mi, cu ce te-am nedreptătit?”

Eă îl observam foarte bine, cum se gândesc, cum îl frământă gândurile și îl muncesc. Ori poți fi e rău, cine știe? și m'am apropiat în linisce de banca, în care ședea și m'am așezat și eu în tăcere lângă el.

„Copilul meu! copilul meu! unde ești tu?” gema cu durere.

Copilul lui? dar el n'a avut copil. Atunci? dar trebuie să fi avut, căci el îl chemă, îi rostesc numele Ori, atunci tinutul acela rupt, bolnav, prăpădit, cu mintea scâlciată, acela trebuie să fi fost copilul lui. Acela, pe care l-a dat cu asprime a față din casa sa, pe un timp așa de neplăcut. Și se vede, că omenii au avut dreptate. Bietul meu vecin se cutrămură, glasul, care îl întrebă, „ce ți-am făcut ție?” îi pare atât de cunoscut, e glasul copilului său. Atâta numai, că în timpana sa sună; „tată, ce ți-am făcut, de mai alungat de la casa ta?”

Și m'am întrebat și eu, ce l-a făcut ore, de s'a arătat față de el așa fără de inimă?

Și să fie ore drept tot, chiar tot ce povestea omenii? Să fie adevărat, că vecinul meu, un om, pe care acum toți îl țin așa de onorabil, un om, care e pe pragul despărțirii de lumea acesta; să fie adevărat, că în tinereța sa a făcut o faptă criminală, și că nu l-a vădit nime, de cât copilul lui, care și-a pierdut mințile de groză la vederea crimei săvârșite de tatăl său? Totul pare că mă face să cred aceste șopte. Și atunci, de ce l-a alungat de la casa sa pe copilul acesta, pe care întâmplarea l-a readus după mulți ani din locul, unde tatăl fără de inimă îl dusesese? . . . .

„De ce cântă corul mereu această cântare?” îmi zice bătrânul palid și tremurând.

„Care cântare?” întreb trezit din gândurile mele.

„N'auziți? „poporul meu, ce ți-am făcut ție? spune-mi” — și ochii îi scilipesc așa de confuz, și privirea pare așa de rătăcită, și înainte de ce își răspunde, cade pe scaunul său frânt de remușcările conștiinței. . . . . Și când îmi aduc aminte de întâmplarea aceasta nu pot să nu recunosc cât de mare și necuprinsă e mila lui Dumnezeu.

Toți cei cu inima bună revin, numai această zidire era, să trecă pragul vecinicii în dușmănie cu tine, Dumnezeu meu, e singur avea să fie mort pentru tot de a una. Ție înse, ți-a fost milă de el, ai vădit, cât de mult a îndurat chinurile remușcării; — cum s'a muncit în tăcere aproape o viață de om pentru o nesecotină, cum a vădit în fiul său mânia și pedepsa ta, — cum s'a îngrozit de el și cum a crezut într'un moment, că va scăpa alungându-l de la sine, și cum atunci din bunătatea ta el și-a vădit mărimea greșelii sale, și a simțit în inima sa totă durerea unui păcat așa de grozav, cum s'a căit și cum a căzut zdrobit de căința acesta, și . . . Tu, nu se poate, să nu-l fi iertat! nu se poate . . . nu se poate!

Oh! cât de sublimă ești tu religioasă sfântă cu vecinicele tale învățături! Credința dumnezească, lăudată fie împărăția ta! . . .

A.

### Ecce homo.

„Și au zis lor Pilat: etă-l aduc vouă pe el a față, ca să cunoșcați, că nici o vină nu aflu întru el. Deci au ieșit Isus a față purtând cununa cea de spinii, și halna cea mohorită, și le-au zis lor: etă omul!”

Etă omul!

„Om viu e, întrebă Bossuet, ori o victimă jupuită deja? Și se răspunde: e un om, Ecce homo!”

E omul acela, despre care femeile lui Israel ziceau: „Fericit e pântecul, care te au purtat, și țitele, care le-ai supt!” E regele, împrejurul căruia mulțimea striga ieri: „Osana fiului lui David! Bine e cuvântul cel ce vine întru numele Domnului!” E Messia, căruia odinioară profeții îi cântău himnii lor de adorare și dragoste: „Împărăți-va întru podobă îmbrăcat”, „îveluit cu lumina, ca cu o halnă”. „Împodobit cu frumseță mai mult de cât fi omenilor: versatu-s'au dar în buzele tale: cu podoba ta, și cu frumseța ta (incins): bine sporesce și împărătește!”

Și Pilat, arătându-l Jidovilor, zicea: Ecce homo! în vreme ce sufletul îndurerat al celui sbicinit părea a răspunde:

„Etă eu sînt verme, și nu om: ocară omenilor și defăimarea poporului!”

În clipa aceea, cei ce cunoscuseră, în deplina strălucire a tinereții și frumseții sale, pe Fiul Mariei, pe luminosul Galilean, dureros ulmiți în sufletul lor, trebuiau să-și aducă a minte de ulmirea și înmărmurirea prietenilor lui Job, despre cari scris este: „Vedându-l pe el de parte, nu l-au cunoscut: și strigând cu glas mare au plâns și și-au aruncat pămînt pe capetele sale . . . și nici unul dintre ei nu l-au grăit cuvînt: pentru că vedea, că era rana grăznică, și mare foarte durerea lui!”

Era om acela, pe care Pilat îl arăta Jidovilor, dar era tot o dată Omul-Dumnezeu, și etă: de ore ce scris era, că al sîi pe dînsul să nu-l primescă poporul acesta, ce lui moștenire avea să-i fie și despre care scris era, că împotriva lui ca un leu furios se va întorce, omenii aceștia, în a căror inimă ardea iadul, simțiră la vederea lui înversunându-li-se și mai mult furia, devenind și mai ardețore setea lor de sânge, și ca răspuns cuvintelor lui Pilat strigară: „Răstignesc-te!”

Pilat credea, că arătându-li-l într-o stare atât de ticăloasă și oropsită, ura și pizma lor se va înduioșa, și așa mai ușor va pute să-l mântuască. Dar zădarnic! căci ei mai virtos strigară: răstignesc-te, răstignesc-te! Ast fel deci cea din urmă încercare nu-i izbuti. Pilat desneajduise. El nu putea nici de cât să se hotărăscă a-și muia mâinile în sângele acestui drept. Încerca deci, să se libereze cel puțin de ori ce, răspundere: Ei bine, „luați-l voi pe el și-l răstigniți, că eu nu aflu vină întru el.”

Dar Jidovii neimblânziți nici asta nu o voiau. Stărniră deci: Se poate, că tu nici o vină să nu găsești întru-insul; dar „noi lege avem, și după legea noastră trebuie să moră: că pe sine Fiul lui Dumnezeu s'au făcut.”

În sfârșit ei se dădeau de gol. De astă dată pentru a storce de la Pilat osîndirea, ei nu se mai folosiau de învinuirile de mai înainte. Adinea ori voiseră, ca cu învinuirea că Christos ar conspira și ar umbla, să răsvrătescă poporul împotriva Romanilor, însă-și persoana lui Pilat să o atragă în joc. Dar însuși Pilat înlăturase această învinuire. Acuma înse își mărturisiau pe față cu mult cinism și fără de cruțare adevăratul motiv al mâniei lor, și Pilat, simțind că situația divine extrem de gravă, nu se mai gândia, să-și bată joc desprețuind superstițiile jidovesci. Prea mult îl urmăse această brutală schimbare a ținutei sinedriului, această nelnduplecată urgie, ce se desvélua din ce în ce mai mult, crescînd cu fie care pedecă, ce o găsia în drum.

Pe tronul din Roma împărăția Tiberiului, și el Pilat era curtean a lui Tiberiului! Pilat își aduse a minte de asta, și temere îl cuprinse.

Se reîntorse deci de împreună cu Isus în divan sperînd, că acesta îi va da ce să răspundă la noua învinuire a Jidovilor. Întreba deci pe cel prins: „De unde ești tu?”

Isus nimic nu-i răspunde. Al răspunde ar fi fost tot atîta, cât ai da prilej și material pentru o nouă apostasie: Pilat devenise cu mult mai laș, de cât ca să mai poată fi socotit în stare de a mărturisi și înaintea gloriei dumnezeieci a lui Christos, pe care poate și el o credea.

Fără a băga de seamă, că însuși se osîndesc, zise atunci Pilat: „Mie nu-mi grăiesc: nu știu, că putere am, să te răstignesc și putere am, să te slobodesc?”

Etă Isus îi răspunde: „Nu ai avea nici o putere asupra mea, de nu ți-s'ar fi dat ție de sus. Pentru aceea cel ce m'a dat pe mine ție, mai mare păcat are!”

Străină și ulmitor de adevărată e declarația lui Isus. Nu Pilat era cel ce avea, să dea morții pe Isus, cu toate că nenorocitul așa se lăuda. O fatalitate, căreia nu îi te poți împotrivi și al căreia nume ori ce creștin îl știe, împingea pe Învățătorul la moarte. Nime nu putea să ucidă pe Isus: preoții Jidovilor, cari doriau morțea lui, perduseră dreptul vieții și al morții. Pilat, care avea acest drept, nu voia să-l osîndescă, căci nici o vină nu aflu întru el. Singur numai păcatul, cea tainică și fatală putere era în stare, să desevărsescă împlinirea acestui sinistru eveniment.

Și cu cât încerca mai mult diregătorul, ca să mântuască și să scape pe Isus, cu atât mai tare strigau Jidovii. În sfârșit, într'un chip și mai neomenos, ei începură, să amenințe (pe Pilat) cu numele lui Tiberiului: „De vei slobodi pe acesta, nu ești prieten Cesarului.”

Pilat șovăia din ce în ce tot mai mult. Cele din urmă fășii ale vointei sale, filfăiat în aer amenințate a-și smulse la cea dintâi suflare a deslănțuitei furtuni a Jidovilor. El scose a față încă o dată pe Isus, și ședînd în divanul său, în locul numit Lithostrotos pe grecesce, Gabatha pe evreiesce, ce se zice „pardosit cu pietri”, zise Jidovilor: „Etă împăratul vostru!”

Ei încerca să le stea împotriva. Adevărate urlete îi răspunseră: „Iea-l, Iea-l, răstignesc-te pe el!” Diregătorul stăruie, rostind și mai apăsător cuvîntul pe care de alt cum el ca o insultă îl arunca în fața Jidovilor: „Dar răstigni-voi”, întreba ei, „pe Împăratul vostru?” Și arhieriei, ca și când ar fi luat în serios amara ironie a diregătorului, răspunseră: „Nu avem împărat, ci numai pe Cesarul!”

Pentru ca să nimicescă pe Christos, căpeteniile preoților se făceau apostazi. Din ură pentru Isus, acești mândri pogoritori ai Macchabeilor renegau cauza independenței poporului lui Dumnezeu și a libertății politice, ce atât de adânc zăcea la inima națiunii lor. Patriotism, mărime națională, gloria nemului lor, sentimentul neatrănării lor, tot ce, în sufletul lor netrebnic și plin de fiere ar fi putut lăsa cel puțin o aparență de nobleță, toate, toate dispăruseră, toate îi părăsiseră, nelăsînd în fundul mardarelor lor conștiințe de cât josnicie și ură.

Ce privește pe Pilat, ori cât de înfiorătoare era pentru simțul lui de cinste această afacere, ea se sfârșia într'un chip, cum nu se poate mai norocos și mai binevenit, pentru partea ambițioasă ce de asemenea locuia întru-insul. Pentru că îndelungata sa împotrivire aduse pe Jidovi acolo, cât îi făcu să strige: „Nu avem împărat, fără numai pe Cesarul!”

Curtean a lui Tiberiului, Pilat nu putea să aștepte mai mult. Acum, în sfârșit, înceta de a mai șovăi. Supunerea politică a Jidovilor o răsplătesc slobodindu-le pe Varrava, lăsînd în voea sorții sale pe Isus: căci dora recunoșcerea Cesarului de stăpînitor al lor plătia cel puțin atîta, cât răstignirea unui Jidov. Ce e drept, lui îi mai

rămăneau remuşcările conştiinţei. Dar prea era neînsemnat acest neajuns: cu conştiinţa sa prea curând se împăca. Aducând apă, îşi spăla mâinile în faţa poporului, zicând: „Nevinovat sînt de sîngele acestui drept, voi veţi vedea!”

De nenumărate ori vorbise Isus împotriva uriciosului formalism al Jidovilor, cari credeau, că spălându-şi mâinile îşi curăţesc şi conştiinţa. Pilat, cel ce despreţuia pe Jidovi, Jidovilor se făcea asemenea în ceea ce ei aveau mai prost. Din clipa, în care Jidovii recunoscău stăpînia romană, putea în schimb şi dirigătorul roman să-şi însuşească ceva din superstiţiile jidovesci.

Şi poporul întreg se arăta generos faţă cu îndatoritorul dirigător. Poporul întreg veni în ajutorul acestei preadelicatate conştiinţe, luând asupra-şi cele din urmă ale ei îndoeli. În vreme ce Pilat îşi spăla mâinile, poporul întreg striga: „Sîngele lui asupra noastră şi asupra fiilor noştri!”

Istoria ne-a spus-o în ce chip ascultat a fost acest din urmă strigăt.

Atunci Pilat le dăde pe Isus ca să-l restignască.

Sîngele, ce a căzut asupra capului Jidovilor, o potă nestîrşă a lăsat şi pe mâinile lui Pilat. Până la al vîecurilor sfîrşit necontenit zice se va: sub Pontiu Pilat a pătimit Isus Christos. În istoria uritelor fapte ale omenimii, numele lui Pilat va rămîne tot de una alături de hidosul nume a lui Iuda. Şi cu toate adevăratele lui silinţe de a mîntui viaţa lui Christos, răspunderea pentru mîrtea acestuia, pentru vecie el o va purta, pentru că după propria mărturisire sigur el ar fi putut să o împedece. Şovăirea lui în momentele, când voia, să scape pe Isus, în loc de a-i uşura vina dimpotrivă, mai pe sus de ori ce îndoală dovedeşte, că el avea desevărgita conştiinţă a responsabilităţii sale. Şi nu e lucru mai apăsător, de cât a purta răspunderea pentru sîngele din cauza ta vîrsat, mai ales când sîngele acesta e sîngele Omului-Dumnezeu. <sup>1)</sup>

Din: L'abbé Henry Bolo: „La tragédie du Calvaire”. Victor.

### O sorisóre.

Frate! scii tu, ce e mîrtea unui om? — Cum azi, când e ziua înviării, care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm, tu îmi vorbeşti de mîrte!? — Da! scii tu, ce e mîrtea?

Descompunerea organismului, încetarea tuturor funcţiunilor vitale.

Şi?

Şi mai mult nimic!

Veţi! eu scii, că acesta îţi e răspunsul, greşesci frăţiere. Mîrtea! mîrtea e înfăţişarea omului la tronul dumnezeesc. Tot ce încunjură acest tron e spirit, e nematerial; ast fel deci şi omul în forma sa nematerială prin sufletul său trebuie să se înfăţişeze în faţa lui Dumnezeu. Trupul păcătos trece în ceea ce a fost înainte „de a fi”, şi nu mai după aceea urmăze vorbe tale!

Tu bine scii, că eu sînt mort. Morbul fu lung, mă uscam pe picioare, până ce am rămas legat de pat. A fost un morb fără nădejde, ce ride cu dispreţ — ca un crud suveran de bacili scinţii. Mai ţii tu minte cele din urmă clipe petrecute în mijlocul vostru? Eraţi cu toţii în jurul meu, şi fie care vă nisuiati a-mi îndulci durerile, dar eu vă sciam iubirea, vedeam şi durerea feţelor — câte un suris lăsam, să alunece pe buzele uscate şi suspinând şopteam: E mai bine.

Cuviosul părinte s'a depărtat de mult, lăsând sufletului meu liniştea şi tăria, ce o dă singur numai „sfînta sfîntelor”. Tu-mi ţineai mâinile reci, frecându-le uşor, ca să se încălzească, şi cu ochi-ţi negri mă priveai atât de pătrunzător, atât de dureros, cât stînesele mele priviri trebuiau să se aţintescă în alte părţi.

<sup>1)</sup> După mărturisirea lui Iosif Flaviu, Pontiu Pilat mai apoi a fost osîndit din partea tribunalului roman la exil în Vienna Galliei, unde şi petrecu până ce, ca şi Iuda, şi el se sinucise.

Şi unde puteam să nu aflu durere?!

În faţa sedea mama. Dîmne cât de istovită era, cât auz stîns'o durerile veghiării! — nu zicea nimica, pôte durerile de mamă îi născău gîndiri nedrepte. La căpătăiul tata privind dus în pămînt din când în când clătina din cap rar şi îngădurat, de se părea, că dice: E'tă cursul firei! tatăl să-şi îngrope fîul spriginul bîtrîneţelor.

Mai la o parte şedea sora, cu ochii roşi de plîns, tremurînd de sbuciumările sufletului, ce vrea să şi-le înăbuşe — E greu, să puî stavilă durerii. Lîngă ea, ţinîndu-i mâinile, erau cei doi fraţiori mai mici, priviau fricoşi pe la toţi şi apoi se opriau la mine, înţeleseră mititeii, că cel mai bun prietin îi părăseşte.

Dîmne! Dîmne! câtă dragoste era în durerea voastră! La gîndul, că trîbue să vă părăsesc, m'a cuprins un dor de viaţă. Slăbitu-mi-a şi sufletul, când viaţa întrîgă cu scenele dramei sale trecu pe dinaintea ochilor. Ce limpezi împăreau acum acele scene! Cu ce dor nebun voiam, să mai încep viaţa — viaţa atât de urtă mai înainte. E dureros, să părăsesc viaţa, când începe aţi fi dragă!! . . . Îmi venia, să plîng, să vă rog în gură mare: N'o lăsaţi, să fugă, că prea mi-e dragă! A fost numai un vis, scurt în pragul veciniceii, dar mila de voi l-a alungat. Ca să nu vă vîd am primit în sus, şi ângerul paznic, ce-mi făcea acolo sus mereu semne de chemare, a redat tăria sufletului meu.

Privind mereu în sus, ochii mi-s'a înpăinginit, respirarea începui a fi rară, mai largi şi căile peptului. Tu ai vădu şi mai mult cu ochii de cât cu buzele ai şoptit: „lumina”. . . . . Încă puţină vreme şi ochii deschişi nu mai vedeau nimica, în jurul meu tăcere sfîntă, peptul mai făcuse câteva mişcări neobiicnuit de mari şi se opri. Primul ai zis „Ne-a părăsit” e jalnic din firea lui, dar e groznic de dureros, când pîrtă tu sine vecinicia.

Plină era chilia de vaete şi plîns fie care vró să fie tare şi toţi eraţi slabi. Auđiam vorbele, plîngerile şi suspinele fie căruia, voiam, să vorbesc, să vă spun, că nu-s mort, să vă rog, să nu mai plîngeţi — ce rău fac mortului aceste plîngerii, — dar nu puteam, căci numai auđul mă mai servia, stînsus'a în scurt şi acesta. Nu mai auđiam nimic; spiritul părăsise trupul păcătos, era în cale spre vecinicie . . . . .

Casa jalnică de mult s'a fost perdat în depărtarea nezărită, nu se mai puteau destinge nici apele în şerpuitul lor argintiu, nici câmpiile frumóse; munţii se miceau din ce în ce, până ce şi pămîntul în forma sa sferoidală se perdea în atmosfera-i neguroasă. În dreapta şi în stînga rămăneau celelalte planete cu trabanţii lor, înfăşate fie-care în atmosferele lor. Acuşi planetele virtóse erau în urmă, ca nişce triste amintiri; treceam printre cele gazóse, a căror desime scădea cu calea. La urma urmelor ajung în sistemul *nemateriel*. Nu vedeam nimic şi nici nu mai puteam înainta, căci eram la pîrta porţilor, ce duce la tronul dumnezeesc. Din sufletele dreptilor e acestă pîrtă cu tot ce încunjură tronul. Nu mai vedeam nimic, căci spirite cu puterile vederii de până aici nu poţi vedea. Ajuns numai în faţa „porţii porţilor” se lea de pe ochi ocară neputinţii, capetă cea din urmă întărire, *celor drepti spre mîrire, răilor spre ruşinare*.

Ajuns între cei din urmă aveam, să fiu judecat mai târziu; am rămas pe loc, cufundat în cugetele faptelor trăite. O voce mă trezesce; toţi adecă au fost mărturisii faptele, deja şi judecata şi-au auđit-o. Să fi vădu cum unora li se deschidea calea fericirii din faţa tronului, spre care ei şi acum se îndreptau cu blîndetă şi modestie; ér pîrţii copleşitoare porţile suferinţei de veci; altă parte să îndreptă spre uşile suferinţei în timp. Toţi s'au fost dus, numai eu stam înaintea tronului dumnezeesc. Eram înlemnit, nu puteam zice nimic, şi aceea-şi voce blîndă o mai aud o dată: „Să-ţi vedem faptele şi cugetele, în cari ţi-ai petrecut

viaţa” — Am spus tot, ce am petrecut în mijlocul nostru.

Azi sînt în locul de curăţire, de unde înalţ rugări ferbinţi la tronul dumnezeesc şi pentru voi iubitorilor, şi pentru tine, prietine iubit, care, de atâtea ori m'ai întors la adevăr, când copleşit de greul vieţii păşiam spre perire. Da, mă rog şi pentru tine prietine! Şi ce-ţi spun eu tóte aceste, ce-ţi reamintesc acele clipe dureroase?! Tu ai plîns, te-a durut; pe încetul te-ai împecat şi ai uitat pe cel ce te a părăsit, dar uitatai şi . . . . .

M'a trezit clopotul bisericii din vecini Sar buimăcit de cap; . . . scrisórea din vorbă. nu-î! privesc în jur şi nu aflu nimic

Am visat şi n'am sfîrşit visul, visul! ce îmi reaminti pe cel mai scump dintre prietini, şi cu el atâtea scene dulci, chiar şi în durere. A fost un vis dureros, căci el îmi spunea de ce am fost şi făcea, să mă cutremur, de ce am ajuns.

Am cădu în genunchi şi în lacrimile pocăinţii, ridicat-am versul gurii mele spre ceriul uitat: arată-mi-te mereu în vis, prietin scump! ca prin vorbele-ţi din ceea lume, să aprinđi flacăra sufletului meu stîns să mă readucă la curăţenia gîndirilor vechi!

De unde voi începe a plînge faptele vieţii mele celei ticăloşe, cum voi începe, Christóse tînguirea cea de acum?! „Ci ca un îndurat, dă-mi ertare de greşele”

Clopotele nu mai sună. Înaintea bisericii, mulţime multă de creştini „cîntare aduceau Dispunătorului” dumnezeesc. Christos a înviat din mîrte, cu mîrtea pe mîrte călcînd, şi celor din morminte viaţă dăruindu-le . . . . . celor din morminte viaţă dăruindu-le — da! şi celor din mormintele sufletului.

A fost ziua înviării — mele.

L. Rus.

### Crucifixul şi înviarea în arta creştină.

Este un chip, despre care Fúhrich, artistul cel mare şi cu adevărat creştin zice, că nu e alt ceva, de cât împreunarea contrastelor celor mai extreme a însuşirilor dumnezeesci, cari la aparinţă nici când nu ar putea să se unescă. Acest chip îl aflăm în tóte părţile lumii de nenumărate ori şi stăpănesce pămîntul locuit de ómeni cu un fel de presentă în tot locul. Doi spre zece pescari sêraci au adus popórólor acest chip din locul sfînt; ei au fost ucişi pentru acesta, şi dacă chipul acesta îl isgonesc de undeva, îl ridică altii érá-şi în alte părţi, ori îl aduc îndărăpt celor părăsiţi. Acolo unde o dată s'a împămîntenit, îl întălnim în deal şi în vale, în casteluri, palate şi în colibi, înainte de tóte pe altariu, care e adevăratul său loc, fiind că preste tot şi ideea altarului în chipul acesta îşi are rădîcina. Din sîmnu celei mai mari ruşini s'a ridicat la sîmnu veneraţiunii celei mai profunde. El încunună corónele regilor, împodobesce peptul eroului şi al meritului. Ca martor şi pázitor al onestităţii şi buneicuinţei strălucete pe grumazii veduvelor, vergurilor şi a matrónelor, făcut din tóte materiile naturii strălucind de aur, argint, juvaere, frumos prin artă sau prin sine însu-şi. Lucrat în os, lemn, ori în altă materie înarméze pe episcop, pe abate, pe misionar, pe călugăriţe, pe preoţi şi în urmă stă ca chizeş al speranţei fericirii la mormintele noastre. Acest chip, în care dreptatea eternă şi neînduplecată se întălnesc şi se împreună cu îndurarea nemărginită — este crucifixul.

Crucea atât singură, cât şi împreună cu Măntuitorul suferind sau muribund, este

— cum zice Fährich — una dintre cele mai sublimе teme pentru artistul creștin. Dar pe lângă totă iubirea și venerațiunea crucii, arta creștină numai pe încet și cu ore care sfîlă a cutezat a o presenta în formă plastică. În catacombe, în decursul celor dintăi trei vécuri, aflăm chipul crucii fórte rar, și și atunci într'o formă nelămurită. Pentru reprezentarea simbolică a crucii se folosiau pe atunci de litera T, — o tradițiune veche ne spune, că crucea lui Christos ar fi avut această formă; mai de parte de monogramul lui Christos în litere grecesci X P. Sint ușor de înțeles cauzele, cari l-au reținut pe creștinii cei dintăi a reprezenta crucea lui Christos. A fost venerațiunea față de semnul mântuirii și temerea, ca nu cum va acela să fie desonorat de păgăni în decursul persecuțiunilor. Că acesta din urmă s'a întâmplat, apare din crucifixul de bajocură aflat la 1856 în ruinele palatului împărătesc, probabil în odăea de pază a pretorianilor. Ne presentă o figură de om în haine avënd cap de măgar și stănd pe o cruce în forma literei T, — o bajocură a păgănilor asupra credinței în cruce. În vécul al treilea a fost zugrăvită crucea mai întăi cu monogramul lui Christos. O cruce în forma, în care o pictăm azi, bogat împodobită cu flori și frunze se află în catacomba Sf. Pontian de asupra baptisteriului; se derivă din vécul al 7-lea sau al 8-lea. Perioodului de artă următor i-a fost rezervat a ne presenta pe Restignitul. Un desemn mișcător, care vëdesce un adănc sentiment, se află ce e drept în catacombe, și anume într'o cameră a Sf. Sebastian, dar desemnul se derivă din evul mediu. În periodul de artă romantică ni-se presentă Christos pe cruce mai adese ori îmbrăcat, numai mai târziu s'au mărginit în îmbrăcăminte la pânza de la cõpse. Cu înaintarea studiului anatomiei a câștigat reprezentarea trupului în perfecțiunea formelor și în frumseta plastică, dar adese ori lipsia adăncimea sentimentului și simplitatea mișcătoare, cu care artistul creștin tracta subiectul cel mai sublim. Punctul de culminațiune în reprezentarea Mântuitorului l-a ajuns Michael Angelo. În sfund întunecos se înalță corpul Dumnezeuului de o frumsetă aprõpe strălucitoare, și totuși trăsăturile brăzdate de durere a capului înclinat spre stânga ne arată chinurile trupesci și sufetesci ce a îndurat. Așa suferă Dumnezeuom! Singur, maiestatic, în frumsetă tragică. Cutremurător și mișcător se ridică crucea pe vârful delului, de desupt se incolăcesce șerpele verđiú; capul lui este udat cu sânge sfînt. Ast fel l-a pictat un Michael Angelo pe Mântuitorul nostru. Așa nu-l va may picta nimeni! Mișcați de maiestatea sublimă a acestei icõne a morții de jertfă a lui Christos ne aducem aminte de cuvintele: — stat Crux dum volvitur orbis — și cu ochii scãldați în lacrimi ne închinăm Mântuitorului nostru.

O Crux Ave — Spes unica. Să trecem acum la modul, cum ni se presentă învierea în arta creștină.

În presentarea artistică a celei mai fundamentale dintre tõte misterii creștinesci, a nume a înviării din mormînt a Mântuitorului clarificat, se pot deosebi trei categorii de tablouri: creștinesci vechi, a nume în icõnele aflătoare în catacombe, chipuri mai târziu de un caracter general și de obveni-

ență mai désă, cu deosebire opere de a le artiștilor singuratici.

Pe cum în general în catacombe predominesce reprezentarea simbolică a învătăturii creștine și a actelor rescumpărării, tot așa și învierea lui Christos mai mult ni-se arată prin simbole, de cât se representă în sensul adevărat. Ca simbol în acest sens se întrebuintează spre pildă Daniil în grõpa leilor, a cărui chip aplicat la monumentele mormentali de o parte ne simbolisază învierea Domnului, de altă parte învierea generală din morți garantată prin învierea lui Christos. Un al doilea simbol al înviării Mântuitorului este profetul Iona, pe care el însuși îl aduce ca simbol al învierii sale prin cuvintele: „Pe cum a fost Iona în pântecul chitului trei zile și trei nopți, așa va fi și Fiul omului în inima pămîntului trei zile și trei nopți.

În timpurile de mai târziu, anumite moduri de a zugrăvi pe Mântuitorul înviat deveniră tipice și s'au bucurat de o mare trecere, fără ca să li-se cunõscă autorul; ele au provenit așa zicënd spontan din însăși firea lucrului.

Aici aparțin chipurile, în cari conform scirilor din evanghelie Mântuitorul e presentat ca o figură maiestatică, încunjurat de raze orbitõre, purtând în mână ca semn al biruinței și al triumfului un stindard alb cu cruce roșie, căci Domnul prin mórtea sa sângerõsă pe cruce a învins mórtea și a triumfat asupra iadului. În unele tablouri din cele mai vechi se află lângă Mântuitorul înviat, și singur ca simbol al aceluia, leul cu nimbul crucii, după cuvintele Sf. Augustin: „În chinurile sale a fost ca un miel, în învierea sa ca un leu.“ Un alt chip al înviării, pe care adese ori îl aflăm, ne presentă pe femeile pii, cari au mers la mormînt cu gândul, să balsameze trupul lui Christos, dar în mormînt vëd un inger în haine albe ca zăpada, strălucind ca fulgerul și luminând întregul mormînt. Mormîntul e în unele tablouri deschis, ér în altele închis. În multe felii aflăm zugrăvită mergerea lui Christos cu cei doi tineri la Emaus. Christos merge în mijlocul lor adăncit în conversație viõe, sau șede cu cei doi tineri în Emaus la o masă ținënd în mână stângă pânea și binecuvitând-o cu drépta. O înfățișare în general lătită a Mântuitorului e statua care împodobesce la Pasci altariul, și se află câte o dată și de asupra amvonului, și care represintă pe Isus în mână cu un steag. —

Dintre singuraticile tablouri, cari ne representă Pascile sau învierea Domnului numai câte va putem releva. Giotto a pictat pe Mântuitorul nostru înviat în ținută maiestatică stănd de asupra mormîntului, cu capul încunjurat de aureolă, în mână stégul cu cruce; la piciorile sale zac în partea dinainte doi păzitori. De la Fra Angelico din Fiesole, inger între pictori, se derivă tabloul aflător în biserica dominicană s. Marco din Florența, reprezentând pe cele trei Marii (Magdalena Solome și a lui Cleofa), cărora ingerul le anunță scirea îmbucurătoare: „A înviat, nu e aici.“ Michael Angelo a creat un cap de operă, eternisând pe pânză scena, când Mântuitorul nostru după învierea sa, se arată sf. Maria Magdalena. Fiind că după datele evangheliului Magdalena a cređut despre Mântuitorul înviat, că e grădinariul și l-a și agrăit cu ochii scãldați în lacrimi: „Dacă ai luat

pe Domnul, [spune-mi unde l-ai pus?“ de aceea ne presentă pe Christos în acest tablou ca grădinar cu sapă în mână, încunjurat de aureolă. La Rafael Sanzio plutesce Christos de asupra mormîntului și e adorat de doi ingeri, pe când trei soldați păzitori zac pe pămînt, și al patrulea fuge de acolo palid de spaimă. Mai târzie de tõte aceste picturi e un cap de operă a sculpturii în os de fildeș copiat și descris de multe ori, care ne representă învierea. Se deriva dintr'un diptichon și e evident o imitare a capelei sfîntului mormînt din Ierusalim. E o basă în patru colțuri cu o ușă închisă și din două părți mărginită cu fride. Pe acesta vine partea de asupra răzimată pe colonne și acoperită cu o cupolă. Doi păzitori, unul durmind se razimă de bază. În partea dinainte șede un inger, care anunță celor trei Marii, cari sosesc, învierea Domnului. Mântuitorul înviat cu capul încunjurat de nimb, grăbesce cu pași repeđi în sus pe un deal, ce se ridică lângă mormînt, ținënd în în mână stângă un rotul, care însemnă puterea magisteriului, ér de a drépta ce și-o întinde, îl prinde Dumnezeu-tatăl. De după mormînt se arată un oliv, a cărui fructe le mănca două paseri, prin care éră-și am ajuns la simbolismul evului creștin vechiú. Prin învierea sa Christos ne-a adus adevărata pace, și tot omul, care a înviat cu Christos, îl póte gusta. Numele artistului, care a creat această operă originală, e necunoscut.

Așa propoveduesce și arta creștină în tablourile sale cu glas puternic și la înțeles adevărul Pascilor: „Acosta e ziua, care a făcut-o Domnul; să ne bucurăm și să ne veselim într'însa!“ Christos trãesce, Christos învinge, Dhristos triumfază!

## Amalrich regele Ierusalimului și cei doi peregrini.

(Narațiune istorică).

(Continuare.)

„Ore ce caută călărețul așa târziu?“ întrebă Gregoriú. „Ce ne împõrtă pe noi,“ rãspunse Cristian. „Mergî și trezesce pe paznicul porții.“ Gregoriú apropiându-se de muri suie o scară întunecõsă, care conduce în serpentină la turnul, care se înalță deasupra porții. Ajuns pe platformă, se apropie de patul, unde durmia dus un om, pe care abia l-a putut pune în picioare. „Scõlă Ștefane!“ Păzitorul ridicându-se îi zice cu mânie: „Pare că mi-ai promis, că nu ai, să mă scõl, până ce nu-mi trece ametaala.“ „Așa am și făcut.“ Fiind tõtă țara în liniște și în decursul nopții nevenind nime la pörtă, puteam să te las în pace. Dar acum a sosit la pörtă un călăreț, care cere cu insistință, să între. Ștefan chiar își frēcă ochii, când se aud éră-și lovituri de ciocan. Sentinela plecându-se peste deschidëtura turnului se uită în jos și putu deosebi la lumina lunei, care se ivia din când în când, figura celui de jos. „Pe Dumnezeu meu, acesta e un musulman! Ore să nu-l sfărîm capul cu o piatră.“ „Nu,“ zise Grigore. „ce mai scii? póte este însoțit de o cëtă de strengari ca dînsul. Nu veđi mai mulți?“ „Pe nime, împrejurimea este gõlă.

E numai singur. Dar se póte, că cei alaltî stau ascunși la cõtiturele zidurilor. Vină, să ne scoborim și să-l lăsăm, să între.

Póte ne succede, să sciricim ceva înainte de a alarma cetatea." Ambii se dau jos din turn; sentinelele se posteză înaintea porții cu arma gata de atac. Ștefan descuie pórta și o deschide. Portița era așa de strîmtă, în cât călărețul abia încăpu cu cal cu tot. Ștefan o încuie cu grabă. Gregoriu și Cristian smulg pe călăreț de pe cal și-l apucă de grumazi.

"Câne de păgân," strigă Gregore, "cine te a pus, să intri aci? Spune numai de cât, unde sînt, cei ce te au însoțit, ori te sugrumăm!" "Lăsați-mă în pace ucigașilor," cărăi presupusul turc. "Eū nu sînt musulman, ci un german cinstit din Șvabia, care am venit, ca să mă lupt pentru sfîntul mormînt și acum sînt în serviciul regelui Amalrich. Eță inelul și emblema lui, pe cari mi le-a dat, ca să pot avé trecere liberă."

"Dar al naibii, tu ești Bernhard de Zollingen! Cum ai ajuns, să-ți lai o mască, care te póte ușor prăpădi?" "Asta nu vè privesce pe voi." "Vedeți, ca să mă duceți fără întăziare la palatul regelui, căruia am să-l fac împărtășiri importante." Cristian voia, să trezescă pe cei alăți paznici, ca să-l însoțescă. Dar, călărețul ca să nu întăzie se aruncă pe cal și ține calea spre castel. Ajuns la pórta laterală a castelului se dă jos, își légă calul și bate cu ciocanul. Ușa se deschide momentan și pázitorii îi pun sulitele în piept.

"În lături, lăsați-mă să trec. Bernhard de Zollingen are misiune la regele. Spre adevărire priviți inelul și emblema regală." De o dată soldații s'au retras din calea-l și dînsul cu grăbire înainteză pe scara castelului.

Într'aceea Ramleh și Zadoc, paznicii din antișambra regelui, auînd sgomot să pusă, să asculte. De o dată se deschide ușa și intră Bernhard.

Zadoc îl întimpină cu ast fel de vorbe: "Pe barba profetului, te înșeli, dacă cređi că musulman fiind imi voi trada stăpânul. Cară-te pe dată, dacă ți scumpă viața!"

"Taci, Zadoc," zise Bernhard. "Eū nu sînt musulman, ci creștin, care trebuie să vorbesc cu regele numai de cât."

Zadoc sedus de vócea cunoscută îi răspunde: "Îți jur pe profet, cavalerie, că nu mult a lipsit de nu am înfipt pumnalul acesta în costele tale. Ai avut noroc, că ești îmbrăcat turcesce. Cu regele nu veți pute vorbi, fiind că dórme."

"Trezesce-l pe răspunderea mea, de óre ce am ordin, ca să nu întăzii cu solia, fie nópte, fie ziua."

Zadoc deschide ușa camerei, în care durmia regele. Camera era luminată de rațele roșii ale unei lampe de nópte. Paznicul se apropie de patul regelui și zice: "Iertare Maiestate, fiind că cutez să vè conturb somnul; a sosit cavalerul Bernhard de Zollingen și vre, să vorbescă numai de cât cu Maiestatea Vóstră."

Regele se deșteptă, se scólă și îmbrăcându-se repede demăndă, ca să vină cavalerul.

Bernhard salută pe rege, închinându-se până la pămînt. Regele face semn paznicilor, să se depărteze și să închidă ușile. Apoi dănd mîna cu Bernhard îl întrebă: "Ce noutăți imi aduci?" "Fórte bune," răspunde cavalerul. "Dighisit în vesminte

de musulman am stat mai mult timp în Cahira și am urmărit tot, ce se petrece acolo. Sultanul Șaver a trebuit să se retragă dinaintea sclavului Dargam, care pe încetul și-a croit o frumoasă poziție. Dargam este de present vezir și se numesce sultan. Védënd soldații lui Șaver, că pe stăpânul lor l-a părăsit norocul, au trecut cu toții în partea lui Dargam. Șaver presimțind că stéua lui e spre apunere a părăsit Egiptul. Dacă regele Ierusalimului stă pe lângă gândul, ca să ocupe frumoasă țară a Nilului, atunci acum e timpul prielnic, până când Dargam nu s'a întărit de ajuns. După a mea părere ar fi ușor, să câștigăm în partea noastră pe Șaver cel alungat și să ni-l facem aliat."

Amalrich ridënd și clătînd din cap zice: "Cavalerie, tu scii pe o formă să scrii și să te lupți. Eță recuizitele de scris, ședși scrie ce-ți voi spune." Regele îi dictă o scrisóre către toți principii feudali ai imperiului, pe cum și către episcopi și abai, provocându-l ca în timp scurt însoțiți de ómenii, cari îi au, să grăbescă la Ierusalim, fiind că el voesce să cuprîndă Egiptul.

Gătând scrisórea îi poruncesce, să o ducă în mănăstirea Ioaniților, ca să o decopieze călugării cât mai în grabă. Copiile să le aducă érá-și în reședința regescă ca să le pecetluiescă pe tóte.

"Preaindurate stăpâne și rege, sînt gata, să împlinesc porunca, dar concede-mi ca mai întăiu să mă îmbrăc creștinesce. Eță se luminează de zina, și dacă m'ar vedé locuitorii Ierusalimului în haîne turcesci, nu sciu fi voi în stare, să-ți împlinesc porunca."

"Rémăi cum ești, dar grăbesce-te."

Bernhard de Zollingen se retrage și intră în partea palatului, unde petreceau cavalerii orînduiți în serviciul regelui. Aici dă peste o odaie plină cu colfuri, paveze și veste, dar la intrare dete cu ochii de comandantele gardei.

Acesta cunoscënd pe cavalerul dighisit îi zice ridënd: "Pentru Dumnezeu! spune-mi vii tu de a dreptul din carnavalul roman, sau ai fost în prinsóre la Turci?"

"Nici una, nici alta, amice, eū am spionat în Califatul de la Bagdad, de unde am adus solia regelui, că acolo a erupt revoluția. Privesce la acest pergament! Dacă ai sci ceti, ai afla, că conține lucruri de importanță."

"Nu sciu ceti, dar te rog spune-mi ce conține."

"Fie! de óre ce regele Amalrich nu mi-a poruncit, să țin lucrul în taină, apoi și așa peste câte va zile conținutul epistolei va fi sciut de toți. Afă dar, că Amalrich s'a hotărit să facă o expediție în Egipt. Trebuie să îmblăndim pe acești crocodili ai Nilului, fiind că prea neliniștesc cu flota lor năile peregrinilor, cari vin din apus la mormîntul sfînt, ér pedestrima lor neliniștesc castelele noastre din jurul cetății Ascalon."

"Pe barba patriarhului din Ierusalim, vestea ce-mi spu, este pentru mine din cele mai plăcute! La Egipt! Dumnezeule, cum avem, să năvălim asupra păgănilor și să-l luăm la gónă. Eū chiar am pus vot la Damiette, să mă rěsbun pentru ranele ce

mi-le-am făcut. Acum a sosit timpul, ca să-mi împlinesc promisiunea."

Într'aceea cavalerul Bernhard și-a sohimbat haînele și ér a ascuns pergamentul. Repede iesă din palat și traversa stradele Ierusalimului, cari mișuia de ómeni. Mulți dintre cunoscuți îl opriă în cale și-l întrebau că unde a fost atăta timp și ce vesti a duce.

El le raspundea, că nu are timp să fécărescă cu dînsii, fiind că e trimis de rege la Ioaniți, dar înainte de apusul sórelui vor sci cu toți ce se plănuesce. Toți, ce-l ce sînt îndemănatici în purtarea sabii aū, să fie veseli. Ajungënd la clădirea mărétă a Ioaniților, bate cu ciocanul de fer în pórta. "Fratele" Gregorie bágându-și capul pe deschidetură de lângă pórta și uitându-se la cel ce bate zice: "Prietine, cum de vii să ne conturbi așa de diminétă?"

"Venerabile Părinte, eū vin din mandatul regelui. Binevoii a mă anunța la priorul mănăstirii."

Călugéru auînd de numele regelui, făcënd o închinaciune slobóde pe cavaler și merge, să-l anunțe. Reintorcëndu-se îl rógă, să-l urméză. Cavalerul este condus prin ambite spațioase, decorate cu statuete de marmură, apoi ajung în o sală mare, a cărei părăți erau decorați cu tablouri lucrate în uleu, cari reprezentău suferințele și mórtea Măntuitoriului.

Pe ușa din față intră priorul și făcënd un compliment, întrebă pe cavaler despre dorința regelui.

(Va urma.)

## Bibliografie.

A apărut:

"Flóre albastră" Anul I, Nro 27. cu următorul sumar: Pandurul. C. Sandu. — Cântec bohem (poesie). St. O. Iosif. — Din Corssica, I. Duscian. — Cântecul isvorului (poesie), Sân-Petreanul. — Note din țară, S. Voinea. — Glas de corn (poesie). D. Nanu. — Functionarii (schită). Toma Florescu. — Safires ochii tēi (din Heine), I. Neamtu. — O carte nouă. Marie Rz. — Rubrica veselă, Lumpatius. — Criminalitate și socialism, Alfred Fouillée. — Crochiuri din țară; Snoave, Ecouri literare și artistice, etc. etc.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blaș. Tipografia seminariului archidiececan. 1898. Prețul broș. 1 fl. 20 cr.

Glosariu de cuvinte dialectale, adunate și explicate de Alesiu Viciu profesor, Blaș 1899. 8°. IV+56 pag. Prețul 1 coronă.

Jertfa creștinilor. Comentariu al liturgiilor bisericii grecesci compus de Dr Victor Szmigelski. Tomul I. Introdúcere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiececan. Pag. 280 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Editor și redactor răspundător:  
Dr Vasile Suciu.

tunurilor cu tir repede, și discușiunea asupra ocupării unui teritoriu în China.

Pe cum ziceam în unul din numărul trecut, proiectul de lege referitoriu la judicatura curiei în chestiuni electorale a fost transpus spre esaminare comisiei justițiare a camerei. Proiectul acesta se și desbate în comisiune deja de câte va zile, făcându-se modificări însemnate în textul original. Lăsându-se pe cum e în original, ca judicatura curiei să între în valoare în dată după închiderea dietei, comisiunea a pretins, ca dispozițiunea, după carea restanțierii de dare nu-și pierd dreptul electoral să, nu între în vigore numai în anul venitoriu, ci încă în estan. Ministrul președinte s'a învoit la această modificare, ca adecă restanțierii de dare să fie luați în liste deja în anul acesta. După ce înse acestia nu pot fi luați direct în tabelele, cari se rectifică tocmai acum, se vor lua în liste pe calea conscrierii suplimentare.

Ceea ce a produs mai mare senzațiune în această „eră nouă“ a fost o ordinațiune a ministrului de justiție Hegedüs îndreptată cătră toate judecătoriile și procuraturile reg. de prima instanță. Ministrul adecă ordonază, ca plângerile și arătările făcute în contra preoților pentru fapte, cari constituie delict moral grav, incompatibil cu poziția lor, sau pentru fapte cualificate de contrare statului, judecătoria sau procuratura reg., la care s'a făcut arătarea, să le comunice imediat și urgent împreună cu datele, ce le sta în dispoziție, ministrului de culte și instrucțiunea publică, fără considerare, că pe baza stării faptice a arătării respective a denunțării are loc sau nu procedura penală. Acela-și ministru dispune mai de parte, ca judecătoriile să subșternă ministrului de culte toate sentințele enunțate pentru ori ce transgresiuni, cari constituiesc delict morale sau contrare statului, în dată ce aceste sentințe au ajuns la valoare de drept. Ca direcție contrar

statului, ne spune dl ministru, e a se considera ori ce faptă, care e îndreptată în contra constituției, caracterului național, contra unității, independenței sau întregității teritoriale a statului, pe cum și ori ce faptă, care e îndreptată în contra aplicării limbii statului, ori unde și în ori ce mod s'a întâmplat fapta aceea, în biserică sau a fară de ea, în patrie ori a fară, prin grai vii ori prin scrisore.

În modul acesta, pe cum zic unele ziare magiare, se face atentat la demnitatea judecătorilor și se institue cabinetul negru în contra preoților.

**Austria.** Conferința Slavilor de Sud, de care se făcea amintire în numărul trecut, fiind Slavii din Austria ocupați cu dietele lor provinciale, a fost amânată. Într'aceea înse tot mai bine se vede reacțiunea slavă în contra Nemților. Acestia vedându-și hegemonia ajunsă la sfârșit, în înverșunarea lor, nedispunând de alte mijloce, au socotit ca să-și răsbune prin aceea, că vor provoca poporul german ca să apostateze, prin ce să-și arete tot o dată și antipatia față de Slavii din patria lor, ca adecă să nu aibă aceea-și credință cu cei alaiți conlocuitori. Slavii, și în specie Slovenii din Stiria, cari sînt ceva mai bine de un milion, încă și-au arătat antipatia ce o nutresc față de Germanii naționaliști. Acestia adecă, fiind centralizați cu toate afacerile lor politice în orașul german-naționalist Graz, după analogia lozincei Nemților ultraiști: „Los von Rom“ au zis și ei: „Los von Graz“ adecă să ne sperăm de orașul Graz. Ei cer prin urmare, ca toate afacerile lor politice să fie centralizate în orașul Marburg, care e așezat în apropierea teritoriului etnografic sloven, sperând, că în chipul acesta vor reuși, ca orașului Marburg să-i imprime un timbru slovenesc.

Parlamentul își continuă somnul, ér guvernul studiază modul, cum ar pute să împace Nemții cu Cehii.

**România.** Criza guvernamentală după multe sfătuirii de ale șefilor de partide cu Regele și între sine, s'a terminat Sâmbătă seara. Era o dată o părere, că noul ministeriu ar fi fost format din diversele grupuri de liberali. Acesta înse nu a succes, pe cum se și pute prevedé, în urma atitudinii ce o luaseră aderenții lui Sturdza, ca adecă favoritul lor la nici un cas să nu rămână a fară din noul cabinet. Urmarea ar fi fost, să se compună un guvern nou conservator, și încă pe cum se zicea pur-conservator. Acesta în parte s'a și efeptuit în Sâmbăta lui Lazar. Zic în parte s'a efeptuit, căci în noul cabinet conservator a intrat și dl Fleva șeful liberalilor democrați, ca ministru de domenii. Cei alaiți ministri sînt toți conservatori și a nume: G. Gr. Cantacuzino președinte și ministru de interne, Ioan Lahovary ministru de esterne, General Manu ministru de finanțe, Tache Ionescu ministru de culte și instrucțiunea publică, Disescu ministru de justiție, Dr Istrati ministru de lucrări publice, General I. Lahovary ministru de război. Dintre acestia a fară de Dr Istrati și Ioan Lahovary toți cei alaiți au mai fost titularii de resorte în cabinetele de mai înainte.

Noul ministeriu român, după ce și-a depus jurământul, a și început în dată cu denumirea de prefecti și cele alalte posturi administrative superioare.

Noul cabinet îi s'a făcut ovațiuni mari din partea poporului, ér Regele l-a promis, că îi va da decretul de disolvare a corpurilor legiuitoare, ori când îi va cere.

pretul durerii generale, de care este săgetată inima tuturor Românilor adevărați pentru pierderea atator fii aleși ai neamului nostru, Mă mângăiu însă și mă întăresc, când gândesc, că aceste morminte nu sînt țărîni mută, ci monumente grăitoare, înaintea cărora tot Românul să opresce cu pietate și induioșare, ca să se inspire de vorbele și faptele acelor, cari odihnesc întrênsele și cari cauza românismului au dus-o tot înainte.

O ast fel de figură nobilă, care nu va dispăre nici odată dintre noi prin faptele sale de român verde, este și Alesandru Filip.

De pe la anul 1870 istoria noastră națională nu pôte înregistra nici un eveniment mai însemnat, nici o mișcare mai puternică nici un moment înălțător, la care Alesandru Filip să nu fi participat, nu ca privitor pasiv, ci ca forță activă. Cine l'a vădut în conferențele mari naționale de la 1890 în cöce, a potut observa, cum fața lui palidă, pe care erau întipărite suferințele corpului său bolnăvicios, se însenina în mijlocul însuflețirii generale, se înviora de bucurie, și întregă ființa lui să părea, că câștigă nouă forțe pentru a lupta întrepid mai departe pentru idealurile mari ale poporului român. Și în aceste lupte, când contrarii cercau să ne despartă, pentru ca să ne pötă stăpâni, când ei semănau ură, invidie și desbinare, pentru ca să ne pötă umili, ei a rămas pururea

omul ordinei și disciplinei, care nu părăsesce nici un moment steagul național, și chema pe toți la unire, la iubire și la înfrățire, pentru ca să putem duce mai departe lupta dreptă și legală la bun și glorioș sfârșit. Inspirat tot dea una de faptele mărețe ale eroilor pentru libertate națională, cari au săngerat prin acești munți, prin aceste văi și plaiuri, el nu scia ce este teama și pentru aceea se avânta tot dea una în primele șire ale luptătorilor, asupra cărora se descărca mai violent ura, prigonirea și puterea adversarilor.

El a priceput tot dea una nevoile și trebuințele poporului român. Pentru aceea nu-l vedem numai pe terenul politic, ci și pe cel economic cultural și religios lucrând fără preget și cu devotament pentru propășirea națiunii noastre.

În mijlocul munților de aur întemeiază institutul de credit și economii „Auraria“ și contribuie cu capitalul său și la înființarea altor asemenea institute din alte părți ale românimeii. Pe terenul economic montan să bucură de atata autoritate, în cât mineriile din revirul Zlagna — Bucium până la mörtea s'a l-au pus președinte al acestui revir. Se înscrie între membrii fundatori ai Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român și pentru această instituțiune culturală puțin a lipsit, că nu și-a dat și viața. Când în anii trecuți toți eram îngrijorați de sorțea și caracterul acestei societăți, Alesandru

Filip, deși bolnav, nu și-a pregetat a alerga la adunarea generală din Sibiu spre a contribui cu luminile sale la deslegarea problemei grele, ce ni-o impusese guvernul. Dar prin încordarea poterilor sale fizice, bóla i-s'a agravat așa de tare, în cât îngrijat de sorțea lui am trebuit să-l fac să-și curme călătoria spre casă, să-l ieu cu mine la Blaș și să-l așed pe câteva zile sub delicata îngrijire a rudeniilor sale. Lui Ales. Filip avem se mulțămim în mare parte și înființarea școlii de fete și a reuniunii femeilor române din Abrud, și n'a fost mișcare culturală, la care se nu fi participat, jertfind adeseori sume însemnate.

Fiți credincios al bisericii, a sărit într'ajutorul ei tot de a una când i-a vădut atăcătă independența și autonomia. Conferențele grandioșe de la Alba-Iulia din 1871 și de la Cluș din 1897, l'au vădut între aleșii poporului protestând energic în contra contopirii bisericii noastre în organismul autonom al bisericii latine și reclamând cu glas mare drepturile, ce compet Provinciiei noastre mitropolitane după lege și santele canone.

Credința și-a manifestat-o în chipul cel mai solemn în peregrinajul, ce l'a făcut în anul 1893 la mormintele sântilor apostoli Petru și Pavel din Roma, când martor am fost pietății, cu care călca pamintul ud de

**Turcia.** Din Macedonia, patria neînțelegerilor perpetue din Orientul european, era și vin sciri neliniștitoare. De astă dată cei nemulțamiți nu sînt Bulgarii, ci Sârbii. Acestia suferind multe din partea Turcilor și cu deosebire din partea Albanezilor mahomedani, s'au adresat agentului diplomatic sârbesc din Constantinopol, ca să se întreprună pentru dinșii la Pôrta Otomană. Agentul le a promis concursul său și a adresat Pôrtei o notă, în care o provocă ca să facă ordine în Macedonia, făcându-o atentă la nemulțămirea și iritațiunea generală, pe cum și la urmările triste, cari sînt de temut. Ca mijloc de a împăca spiritele agitate propune, ca guvernul să se îngrijescă, ca egala îndreptărire să se valideze și să procedă cu măsură egală în afacerile justițiare fără deosebire de mohamedan ori creștin. Foile sârbesci încă sînt indignate de tractarea vitregă, de carea sînt împărtașiți conaționalii lor și provocă guvernul, ca să lea măsurile de lipsă pentru scoterea fraților lor din situațiunea insuportabilă, în care se află. Tot spre scopul acesta se țin o mulțime de intruniri de ale Sârbilor din regat.

Pe cum spun acele și foi sârbesci, guvernul otoman, ca să pôta arăta înaintea lumii, că în Macedonia e pace, a ajuns la idea de a stôrce de la poporul sârbesc din vilaetul Cossovo o declarațiune în scris, în carea ei să recunoscă că în patria lor îndestulirea și pacea e generală, și că prin urmare toate scirile contrare sînt cu totul false.

## Corespondințe.

*Diecesa de Gherla.*

Onorată Redacțiune!

În nrul 7 al „Unirii” ba și în alți numeri, pe cum și în „Gazeta Transilvaniei” pe drept se timbrează acei preoți, cari cu des-

sângele martirilor, și primia binecuvîntarea sântului Părinte Leon al XIII.

Este dureros când vedem, că această figură blîndă nu ne mai suride pretinesce, această inima nobilă nu mai bate pentru libertatea, drepturile și cultura poporului român, pentru independența și bunăstarea sântei biserici; aceste brațe încrucișate nu se mai pot mișca spre a strînge la pieptul său pe harnica și iubirea sa soția, cu care a împărțit toate dulceațele și suferințele vieții, nu se mai pot ridica spre a implora binecuvîntările și darurile cerului asupra rudeniilor sale, nu se mai pot întinde spre a strînge mîna amicilor săi. Tote acestea trebuie se le închidem pentru tot de a una în mormîntul întunecos. Dar și soție și rudeni și amici, trîbue să ne mîngăiem întru amintirea faptelor frumoșe a le lui Alexandru Filip.

Soția aline și durerea în ora acesta de despărțire, vîdînd, cu ce sîmțăminte de iubire și venerațiune încunjură un popor, întreg memoria distinsului ei soț.

Rudeniile stergă și lacrimile, vîdînd, că acela care le-a ocrotit în viață, s'a îngrijit de binele lor și după mórtea sa.

Er noi toti, cari depunem pe acest sicriu tributul recunoștinței, iubirei și stimei față cu destinsul bărbat Alexandru Filip, să urmăm exemplul faptelor sale, ca să ne facem vrednici a-l revêde pe planurile fericii vecinice. Amin.

considerarea ba chiar eschiderea totală a cărților și ziarelor noastre românești, își fac biblioteci și și alimentează spiritul cetind numai pamfletele cărților și ziarelor străine, cari numai ură și venin varsă în contra noastră. A fost chiar timpul să se facă atentă mai ales preoțiimea noastră la aceea, că ce dînsa primesce în casa sa și ceteșce cu atîta predilecțiune infectează.

De atari să socotiți, fraților în-Christos, partea cea mai mare din ziarele și cărțile ce le abonați mai ales pe intențiuni, pentru că așa sînt și să vă feriți de ele ca de focul ce te arde și ca de șerpele veninos, ce te mușcă și omoră.

A abona foi și cărți de acestea în locul acelora, pe cari le avem noi, înșamnă a primi nișce elevetorii în casa noastră nu pentru alt ceva, de cât ca vîdînd și auzînd noi să ne mînjască vetrile noastre străbune, Laril și Penații noștri, să și bată joc de nemul nostru, de limba, viața și dătinile poporului nostru. Ele sînt dușmani neînpecați, cari neîncunjură la tot pasul vîrsându și veninul a supra noastră, vîind a ne stînge de pe pămînt, ca nici amintire de noi să nu mai fie.

Și apoi sînt vrednice ca să le cetim și să le spriginim cu rugăciunile noastre?

Ele sînt ca și calul de la Troja, s'ar părea, că ne aduc mult, în realitate înșe voesc a ne nimici și pe noi, nu trebuie să ne încredem, ci să ne temem și ferim de ele: „Timeo Danaos et dona ferentes”.

Mărturisesc sincer, că fiind preot tîner am făcut și eu ceea ce am vîdînd pe alții făcînd, fără a reflecta la aceea, că bine e sau ba, și am abonat și eu o fîe străină de alt cum binecuvîntată — nu de dragul celor ce o edau ci paște pentru a cîștiga cunoștințe noue din limba, în care apare nămita fîe, parte a nu uita pe cele ce le aveam deja, dar m'am îngreșat în urmă vîdînd cu câtă ură și patimă scrie despre noi, și pentru, aceea în casa mea „și acum și tot de una și în vecii vecilor” nu mai are intrare. Acesta am făcut-o încă la începutul acestui an, când ziarele încă n'au fost făcut amintire despre acest rușinos fapt. M'a recercat redactorul și prin cuvinte măgulitoare s'a încercat să mă convingă, că ar fi pagubă, să lipsescă o atare fîe de pe masa unui preot, dar convingîndu-me că e mai mare pagubă ba chiar păcat ca ea să se afle pe masa mea — pe cum și pe a altui preot. — nici nu l-am învrednicit de răspuns.

Deșteptați fraților o ast fel de grêtă față de ce nu e al nostru, îmbrățișați înșe cu îndoită căldură și iubire cărțile și ziarele noastre — pentru că sînt ale noastre — și apoi îmbrățișînd pe acelea ne îmbrățișăm, iubim și ajutăm noi pe noi, faceți și ziceți cu George Sion că:

Cel străin nu se lipesc de sufletul meu, Vorbiți cetii românește pentru Dumnezeu.

Avem și, ziare dar avem și opuri foarte bune românești, pe cum: „Catechismul de Deharbe”, „Bea Har” publicațiunile foarte folosite a societății teologilor din Blăș etc pe cari dacă în limbi străine ați grabit a vi-le cîștiga, să grăbim și acum, când au apărut în dulcea noastră limbă, fiind prețul lor neînsemnat, er'folosul și valoarea neîntrecute. Nu este scusă lipsa materială, în care se află mai ales preoțiimea noastră, pentru-că căți va floreni la au pôte jêrtfi ori și ce preot, trebuie numai iubire de sine și de neam, tragere de

inimă cătră ce e al nostru adecă sîmțămînt național și voe de fer, pe cari românul le are din cer, numai să voescă a se folosi de ele și aci pe pămînt.

„Si haec te non movent, quoniam moventur”.

Îacob din Cărpiniș.

## Noutăți.

**Cu prilejul Ss. Sărbătorii a Învierii Domnului salutăm pe toți cetitorii noștri cu îndatinatul „Christos a înviat!” — și le trimitem acest număr cu un „supliment literar.”**

**Săptămăna Ss. Patimii** și în anul acesta s'a serbat cu îndatinata ceremonie. În Dumineca Floriilor Escel. Sa Dl Mitropolit, a conferit lectoratul clericilor din cursul III Emil Andreșan, Ioan Crișan, Aug. Marcu, Bas. L. Murășan, Ioan Popenești, Ioan Pop, Ioan Sântimbrean și Basiliu Suciu, cum și ascultătorilor cursului bienal: Eugen Balint, Ales. Gligor, Aurel Pop și Aug. Trif. — Lună și Marți s'au ținut la Seminar de Claris. Dn. Dr. Ioan Sămpălean, exercițiile spirituale cu preoții gremialisti după cari clericii s'au mărturisit și cuminecat. — Joi, după celebrarea s. liturgii, pontificată tot de I. P. D. Mitropolit s'au făcut spălarea picioarelor la 12 clericii, cari la prânz au fost ospetii Escel. Sale. După amiază s'au cetit cele 12 Evangelii. Întăia a fost cetită de Escel. Sa, cele alalte de Remii demni canonici și alți preoți gremiali. Vineri sara s'a făcut serviciul înmormintării cu mare pompă, fiind timp frumos și public numeros.

**Chirotonire.** Duminecă în 23 a c. a fost făcut diacon și Joi la 27 a fost chirotonit de preot Ioan Boeriu, destinat ca admin. parochial în Lisneș, districtul protop. al Treiscaunelor.

**Scolastic.** Reuniunea învățătorilor români gr. cat. din Maramureș își va ține adunarea generală la 11 Maiu st. n. în comuna Saieș. — Despărț. Turș al reuniunii învățătorilor gr. cat. din comit. Satmar și Ugocia, își va ține adunarea generală în Gherța mică, la 7 Maiu n. — Despărț. Blăș al Reuniunii învățătorilor archid. își va ține adunarea adunarea generală la 7 Maiu n. la Cenade. — Despărț. Bia își va ține adunarea generală în comuna Făget la 13 Maiu n. — Despărț. Mediaș își va ține adunarea generală la 7 Maiu n. în Mediaș. — Despărț. Alba Iulia își va ține adunarea generală la 15 Maiu n. în Sântimbru.

**De la Academia română.** Membrii ordinari la academie în locurile vacante au fost aleși următorii: în secțiunea istorică P. S. Sa Episcopul Niculae Popca și prof. Const. Erbician, er în secțiunea sciințelor prof. Dr. C. Istrati. — Ca membru corăspendent în secțiunea literară a fost propus poetul G. Coșbuc.

**O dispusețiune folositoare.** Ministrul francez de război a luat o dispusețiune, care ar trebui imitată și la noi. A dispuse adecă, să fie eliberați soldații, când e mai mult lucru la câmp, și acesta în urma unei simple rugări adresate de-a dreptul căpitanului, respectivul companii în care servește soldatul.

**Necrolog** † Teodor Bonca preot gr. cat. în Nou-rom. Vicar. Făgăraș, a repausat la 25 a. c. în al 36. an al etății și al 7 al preoției. — † Demetriu Perșia, asesor la sedria orfanală în Sighișora, a repausat la 23 April n. în etate de 62 ani. — † Lucretia Dîmboiă, vrednica soție a cooperaturului din Sebeș vicariatul Făgărașului Valeriu Dîmboiă, după un morb de 5 zile, a încetat din viață în anul 33 al etății și 18 al fericitei sale căsătorii.

*În veci amintirea lor!*